

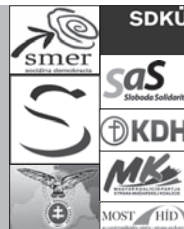
TATIANA ROŠOVÁ:
KÝM NEBUDE
VZDELÁVANIE
PRIORITOU...

str. 4 - 6

LUKÁŠ BAJER:
DEVÄŤ KROKOV
K SAMOSTATNEJ
PRÁCI ŽIAKOV

str. 8 - 9

**AKÉ PLÁNY
MAJÚ STRANY
SO ŠKOLSTVOM
PO VOĽBÁCH? (2.)**

str. 14 - 16

DOBRA ŠKOLA

I. ROČNÍK

INŠPIRÁCIA PRE ŠKOLY, KTORÉ CHCÚ BYŤ LEPŠIE

APRÍL 2010 × **06**

Je pre koho, ale možno nebude za čo...

Účasť na konferencii *Učíme pre život 2010* (viď str. 12) bola pre tvorcov DOBREJ ŠKOLY silným impulzom, a to hneď v niekoľkých smeroch. Predovšetkým sme si overili, že takýto časopis je pre koho vydávať. Že ešte stále existujú aj nadšení učitelia, ktorých práca baví a ktorí chcú rásť.

Mnohé cenné podnety sme získali od účastníkov, ktorí vyplnili náš malý dotazník. Dozvedeli sme sa, čo im v DOBREJ ŠKOLE chýba a čo by v nej v budúcnosti radi našli. Za všetky námety ďakujeme, budeme sa ich postupne snažiť realizovať.

Prečítali sme si však aj zopár odkazov, ktoré nám robia vrásky na čele. Tu sú dva z nich: „Obsah ma zaujal a skutočne oslovil. Myslím, že ak sa časopis bude kvalitne manažovať a ZDARMA distribuovať, má budúcnosť...“ „Veľmi sa mi časopis páči, ale, žiaľ, finančná situácia ZŠ nám nedovolí objednanie.“

Fakt, že školy nenájdu ani 29 € na ročné predplatné (pre sedem učiteľov), je pre nás smutným vytriezvením z istého idealizmu. Pritom by stačilo, keby sa v zborovni našlo sedem učiteľov, ktorí prispejú po 4,15 € ročne.

Mimochodom, náš časopis mohol byť tento rok ZDARMA iba preto, že vydavateľ uhradil rozdiel medzi príjmami z inzercie a výrobnými nákladmi. (Bolo to 5 300 €.)

Ilustr. foto: Vladimír Burjan

Školské vzdelávacie programy – krok správnym smerom

Nie je žiadnym tajomstvom, že učiteľská verejnosť sa zatiaľ k prebiehajúcej reforme stavia prevažne negatívne, alebo v najlepšom prípade vlažne. Dôvodov je viacero a za väčšinu z nich si môžu autori reformy sami: chaotická príprava, v ktorej absentovala širšia diskusia s učiteľmi, nedostatočný čas na prípravu štátnych a školských vzdelávacích programov, nezvládnutá komunikácia cieľov reformy, neúmerňný nárast administratívy, meškajúce učebnice... Toto všetko zákonite stavia pedagógov do odmieta-

vej pozície voči reforme a možno im bráni vnímať ju objektívnejšie, vrátane jej pozitívnych stránok. Je to v istom zmysle pochopiteľný a prirodzený ľudský postoj, nebolo by však dobré, keby nejaké „trucovanie“ zbytočne brzdilo ďalší rozvoj nášho školstva. Už sme aj tak stratili príliš veľa času...

Jedným z najvýznamnejších pozitívnych prvkov reformy je nepochybne fakt, že sa štát (konečne!) oficiálne vzdal aspoň časti svojho monopolu na určovanie obsahu vzdelávania. Taký

POKRAČOVANIE NA STR. 2

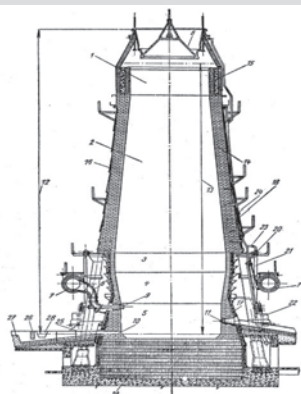
V. Burjan

× Vladimír BURJAN

Múdro povedané

Výchova je najväčší a najťažší problém, ktorý možno človeku uložiť.

IMMANUEL KANT

Moju mladšiu dcéru svojho času oboznavovali na chémii s **prieřezom vysokou pecou**. Keby som sa bol vtedy ako rodič išiel pani učiteľky opýtať, aký to má zmysel, bola by mi mohla odpovedať „Ja s tým nič nenarobím, je to v osnovách.“

Tajne dúfam, že kým mi dorastú vnúčatá, prieřez žiadnou pecou už vo vzdelávacích programoch nebude. A ak by náhodou bol, určite sa pôjdem opýtať na dôvody. Potom už totiž diskusia s učiteľom – autorom kurikula – aspoň bude mať zmysel. Pred rokmi by ho nemala...

monopol by bol nežiaduci aj v prípade, keby štátom diktovaný obsah bol rozumný. O to viac je centrálné kurikulum škodlivé v prípade, keď vykazujú celý rad nedostatkov.

Z pohľadu škôl prinášajú školské vzdelávacie programy (ŠkVP) viaceré

výhody: možnosť výraznejšie profilovať školu a odlíšiť ju od ostatných, možnosť prispôbiť obsah vzdelávania lokálnym a regionálnym špecifikám či personálnemu obsadeniu školy, ako aj možnosť prispôbiť náročnosť vzdelávania reálnym schopnostiam žiakov. (Nenahováravme si, že napr. vo všetkých gymnáziách sú žiaci s rovnakým študijným potenciálom.)

Aj z pohľadu učiteľov je zavedenie ŠkVP dobrou správou. Dáva im možnosť spolurozhodovať o tom, čo učia. Umožňuje im prispôbiť obsah vzdelávania svojim predstavám, záujmom, preferenciám. Zvyšuje šancu, že učiteľ dokáže žiakom objasniť zmysel učiva (minimálne toho, ktoré sám pridal do vzdelávacieho programu). No a v neposlednom rade je ŠkVP dobrým dôvodom, aby si učitelia opäť položili niektoré základné otázky o svojej profesii (Čo by malo byť zmyslom vzdelávania? Aké sú hlavné ciele našej školy? Čo je dôležité žiakov naučiť?)

Pre objektivnosť treba priznať, že ŠkVP prinášajú pre učiteľov aj niektoré negatíva, pričom teraz nemám na mysli tie, ktorým bolo možné lepšou prípravou reformy predísť. Spolurozhodovanie o obsahu vzdelávania ne-

vyhnutne so sebou prináša aj väčšiu zodpovednosť voči žiakom, rodičom, zamestnávateľom. Tí všetci majú právo pýtať sa na účel jednotlivých tém. A učiteľ, ktorý ich do ŠkVP zaradil, musí byť pripravený argumentovať.

Je tu však ešte jedna nepopulárna skutočnosť, s ktorou sa učitelia budú musieť postupne vyrovnávať: ŠkVP znamenajú viac práce. A to nielen na začiatku, v čase ich tvorby, ale aj následne, pri každodennom učení. Štátne učebnice totiž môžu (celkom logicky) pokrývať iba štátne kurikulum. Ku všetkému obsahu, ktorý škola pridá v rámci svojho ŠkVP, si budú učitelia musieť odteraz sami tvoriť (kupovať, vymieňať...) všetky potrebné učebné materiály. Časy, kedy učebnice viacmenej detailne kopírovali celé kurikulum „hodinu po hodine“, sú nenávratne preč. Byť učiteľom bude odteraz znamenať niečo iné ako doposiaľ. To si však musia uvedomiť nielen učitelia, ale aj tí, ktorí rozhodujú o financovaní školstva. Školy budú potrebovať oveľa viac peňazí na knihy, kopírky, internet, software. A nielen to: každý slušný zamestnávateľ svojim zamestnancom za viac práce aj viac platí.

× Vladimír BURJAN

Čo si tentokrát prečítate

1	Editoriál	Burjan V.: Je pre koho, ale možno nebude za čo...
1	Článok	Burjan V.: Školské vzdelávacie programy – krok správnym smerom
3	Naša anketa	Čo si myslíte o rozhodnutí MŠ SR obmedziť počet žiakov v osemročných gymnáziách na 5 % populácie?
4	Rozhovor	Kým nebude vzdelávanie prioritou pre voličov, nebude ňou ani pre politikov (rozhovor s poslankyňou NR SR Tatianou Rosovou)
6	Článok	Tejbus L.: Nedocenení olympionici zo školských lavíc
7	Zaujalo nás	Bečka J.: Rozumiť im... (internetový blog)
8	Recenzia	Zelinová B.: Deväť krokov k samostatnej práci žiakov
9	Zasurfujte si	Webové stránky pre učiteľov plné materiálov a inšpirácie...
10	Reportáž	Klůvancová M.: Chyťme sa za ruky a poďme lietať
10	Úvahy po zvonení	Kratučké postrehy V. Burjana
11	PR-text	Raabe Slovensko: Ako rozvíjať funkčnú gramotnosť žiakov
11	PR-text	EXAM testing: Dôležité termíny pre šk. koordinátorov súťaží
12	Reportáž	Zelinová B.: Učíme pre život 2010 – celkom „iná“ konferencia
14	Predvolebný seriál	Školstvo a vzdelávanie vo volebných programoch politických strán (2. časť) – programy strán SDKÚ-DS a Most-Híd
17	PR-text	Akadémia vzdelávania: Učiteľ 21. storočia
18	Článok	Koníčková J.: IKT na slovenčine? Samozrejme, na 100 spôsobov!
19	PR-text	Helen Doron: Nové, perspektívnejšie možnosti uplatnenia učiteľov angličtiny
20	Vieme o všetkom	Krátke správy o podujatiach pre učiteľov a žiakov, o ktorých DOBRÁ ŠKOLA informovali ich organizátori a účastníci
22	Namiesto krížovky	10 otázok na tému Svet umenia zo žiackej súťaže EXPERT geniality show
23	Objednávka	Objednávka predplatného; tiráž

Milí čitatelia a priaznivci,

máme pre vás **dve správy. Jednu zlú a jednu dobrú.** Ktorú chcete počuť najskôr?

☹ Zlá správa:

Bezplatná DOBRÁ ŠKOLA sa končí budúcim číslom!

😊 Dobrá správa:

Pre predplatiteľov bude DOBRÁ ŠKOLA pokračovať od septembra ďalej!

Nemožno nás podplatiť, ale možno si nás predplatiť!

Viac na strane 23.

Čo si myslíte o rozhodnutí MŠ SR obmedziť počet žiakov v osemročných gymnáziách (OG) na 5 % populácie?

Naša anketa

☛ Tatiana Rosová

poslankyňa NR SR, predsedníčka Výboru pre vzdelanie, mládež, vedu a šport.

Istá regulácia počtu žiakov osemročných gymnázií je v záujme toho, aby plnili svoj pôvodný zmysel. II. stupeň ZŠ by sa naozaj nemal stať „úschovňou“ pre tých, ktorých rodičia alebo oni sami nemajú ambície na gymnaziálne štúdium. Ale paušálne riešenie „5 % a dosť“ patrí do sveta techniky, nie do sveta ľudí. Nerešpektuje demografické a kultúrne odlišnosti regiónov, otvára dvere protekcii a korupcii. Prvoradé nie je, koľko detí, ale aké deti majú študovať na OG. Ja navrhujem umožniť štúdium na OG piatakom, ktorí sa umiestnia v externých meraniach napr. v prvom decile. O tom, ktorý percentil to má byť, nech však rozhodnú odborníci. Čo sa dá urobiť hneď, je zaviesť Testovanie 9 aj na OG. Časť záujemcov o OG by to odradilo. A test by tak konečne splnil jeden z hlavných cieľov – overiť dosiahnutý štandard v celom populačnom ročníku.

☛ Magdaléna Dzurjaninová

učiteľka matematiky, Gymnázium na Grösslingovej ul. v Bratislave

S týmto problémom sme sa mali vysporiadať na začiatku reformy. Od neho totiž závisí celá koncepcia vyučovania na II. stupni ZŠ. Isté percento detí má vysoko nadpriemerné IQ. Tejto skupine by sme mali ponúknuť možnosť rozvíjať svoj talent na vyššej úrovni, povedzme na OG. Naopak, isté percento detí s mentálnymi defektmi patrí do špeciálnej školy. Najväčšia časť populácie by však mala zostať v silných a kvalitných ZŠ. Po revolúcii sa však OG rozmnožili ako huby po daždi, čím klesla úroveň vzdelávania aj na ZŠ, aj na OG. Ministerstvo malo urobiť rázny krok, avšak na základe nejakých merateľných kritérií kvality. Zvolený plošný spôsob redukcie je ten najhorší možný: zníži sa síce počet žiakov v OG, ale zostanú aj menej kvalitné

školy a všetky spolu budú živiť, pretože chod triedy sa z peňazí na 20 žiakov pokryť nedá. Skončí sa delenie tried na profilové predmety aj na jazyky. A sme tam, kde sme určite byť nechceli!

☛ Ivan Žilincár

učiteľ, ZŠ a MŠ Liptovská Osada

Ja som za toto obmedzenie. Podporí to konkurenciu na základných školách, neodídu tí najlepší z tried a aj monitory budú objektívnejšie.

Ilustr. foto: Vladimír Burjan

☛ Tibor Repčák

učiteľ, Evanjelické gymnázium J. Tranovského, Lipt. Mikuláš

Nech rozhoduje kvalita, nie kvantita. Bolo by lepšie, keby sa každý záujemca o štúdium na OG zúčastnil na testovaní, ktorého výstup by ukázal, na čo má. Tak by sa zistilo, či má pre OG predpoklady 5 % žiakov alebo viac.

☛ Danica Božová

učiteľka, Základná škola na Mierovej ul. vo Svite

Všetko má svoje výhody i nevýhody. Ako učiteľku ZŠ ma môže tešiť, že na ZŠ ostane viac šikovných detí. Na OG sa často hlásia i žiaci, ktorí na tento typ štúdia majú iba malé predpoklady. Na skúšky sa dlho pripravujú, prijatie na OG majú doslova „vydreté“ a potom majú niektorí z nich problémy – psychické aj zdravotné. Nepoznám prieskum, ktorý by potvrdil, že maturanti na OG dosahujú výrazne lepšie výsledky ako absolventi 4-ročných gymnázií. Skúsenosti z môjho okolia sú často opačné...

☛ Jozef

učiteľ so 7-ročnou praxou, ZŠ

Ministerstvo sa snaží vytvoriť fungujúci mechanizmus, ktorý sa však nedokáže vyvíjať. Načo regulovať niečo, čo sa dokáže regulovať samo? Je zbytočné neustále naprávať predchádzajúce chyby ďalšími chybami. Výsledkom je množstvo vysokoškolákov, ktorí strácajú študijné odbory, chaos na základných školách a nespokojní učitelia, ktorí nevedia, čo bude o mesiac.

V školách sú stovky skúsených ľudí, ktorí bez problémov zvládnu úspešne manažovať svoje školy. Jediné čo potrebujú, je stabilita zo strany ministerstva a väčšia právna samostatnosť. Prvoradá by preto mala byť základná koncepcia školstva s výhľadom na 20 – 30 rokov a nie takéto krátkozraké „populisticko-politické šach-maty“. Ich výsledkom budú iba ďalšie nariadenia, ktoré upravia predošlé nariadenia, ktorými sa rušili ešte staršie nariadenia...

Poznámka redakcie: výnimočne sme uverejnili názor učiteľa, ktorý si neželal zverejnenie svojho mena a pôsobiska (redakcia ich pozná). Chceme tak poukázať na fenomén, s ktorým sa, žiaľ, stretávame častejšie: učitelia nechcú verejne vyslovovať svoje názory, pretože sa obávajú negatívnych dôsledkov, ktoré by to pre nich mohlo mať, a, žiaľ, vo viacerých prípadoch aj malo. Je to vážna diagnóza stavu nášho školstva. Ukaže sa, že justícia nie je jediným rezoratom, v ktorom strach zatvára ústa...

Ďakujeme všetkým za ich názory a postrehy. Naša ďalšia otázka znie takto:

Do akej miery by mal učiteľ pri vyučovaní využívať učebnice?

Napište nám svoj názor (5 – 6 viet) na dobraskola@exam.sk alebo sa vyjadrite na Facebooku. Najzaujímavejšie odpovede uverejníme a jeden vyžrebovaný respondent dostane od nás malý darček. ☺

Rozhovor

Kým nebude vzdelávanie prioritou pre voličov, nebude ňou ani pre politikov

PhDr. Tatiana Rosová je poslankyňou NR SR. Pôvodným povolaním sociologička pôsobila v súkromnej sfére v oblasti prieskumu trhu a verejnej mienky. Od roku 1999 sa ako poradkyňa vtedajšieho predsedu vlády venovala školskej politike. Spolupracovala na príprave projektu Minerva zameraného na budovanie znalostnej spoločnosti a projektu Viktória zameraného na reformu športu. Po zvolení do parlamentu sa stala členkou Výboru NR SR pre vzdelanie, mládež, vedu a šport. Od roku 2009 je jeho predsedníčkou. Za DOBRÚ ŠKOLU sa pýtal V. Burjan.

Pomaly sa chýli ku koncu volebné obdobie, v ktorom ste boli členkou a od roku 2009 aj predsedníčkou Výboru NR SR pre vzdelanie, mládež, vedu a šport. Aké boli uplynulé štyri roky pre slovenské regionálne školstvo?

Podľa mňa najtypickejšou črtou týchto rokov je rozpor medzi cieľmi a metódami na ich dosiahnutie. Počúvali sme: viac slobody školám, odbúranie zbytočného obsahu, odmeňovanie podľa kvality práce... V skutočnosti je viac administratívy, menej povinného rozsahu, nie však obsahu, odmeňovanie podľa formálnych kritérií...

Z pohľadu základných a stredných škôl bolo určite najdôležitejšou udalosťou ostatných rokov spustenie školskej reformy. Sleduje váš parla-

mentný výbor nejako systematickejšie jej uvádzanie do praxe? Aké máte informácie a spätnú väzbu?

Hlavným zdrojom sú pre členov výboru osobné skúsenosti. Pokiaľ ide o informácie z ministerstva, ťažko ich nazvať systematickou spätnou väzbou. Fakty a analýzy chýbajú nielen pri hodnotení dopadov jednotlivých opatrení, ale, žiaľ, už pri ich zavádzaní. Niežeby sme zbierali málo dát, skôr naopak. Ide o to, ako sa s nimi pracuje. U nás je školská politika viac vecou priorít konkrétneho ministra než systematickou cestou za spoločným cieľom. V tom sa líšime od krajín, ktoré sú vo výsledkoch vzdelávania na špičke medzinárodných rebríčkov.

Školy sú zavalené prebujnenou administratívou, ktorá ich doslova paralyzuje a bráni im venovať sa svojmu hlavnému poslaniu. Reforma v tomto smere nepriniesla žiadne zlepšenie, skôr naopak – papierovania pribudlo. Čo s tým?

Prvým krokom musí byť audit zbytočnosti, a to nielen tých, ktoré prináša školská legislatíva. Je tu množstvo nariadení štátnej správy, svoje pridávajú aj samosprávy. Tie by podľa mňa mali, naopak, časť z potrebnej školskej agendy prevziať na seba.

Podpora súkromných a alternatívnych škôl je nedostatočná a postupne sa zhoršuje. Podľa názoru DOBREJ ŠKOLY by školstvu prospela deregulácia, liberalizácia a demonopo-

lizácia vzdelávania. Nik asi neočakával, že s tým niečo urobí súčasná lavicová vláda. Ale mnoho ľudí má pocit, že v tomto smere málo urobili aj predchádzajúce vlády M. Dzurindu. Naozaj sa za tých osem rokov nedalo urobiť viac?

Vždy sa dá urobiť viac. Spomeňme si však, akí rôzni ľudia stáli v tom čase na čele rezortu. Od lavice až po konzervatívnu pravicu. Na druhej strane netreba prehliadať to, čo sa podarilo. Napríklad taká zmena financovania. Aj keď si dnes normatívne financovanie žiada revíziu, bolo krokom k jasným pravidlám. Vznikli tiež dôležité koncepcné dokumenty. Myšlienky *Milénia* zďaleka nezneli v čase jeho zrodu tak samozrejme ako dnes.

Jednou z príčin znižujúcej sa kvality vzdelávania je aj nepružná sieť škôl, ktorá nedostatočne reaguje na demografické zmeny. Žiakov výrazne ubudlo, ale stredných škôl nie, takže mnohé dnes majú problém naplniť triedy. To má negatívny dopad na kvalitu vzdelávania, a to nielen na SŠ, ale aj vo vyšších ročníkoch ZŠ. Prečo vznikla táto disproporcia?

Otázka skôr znie, ako to napraviť. Nový zákon prakticky znemožnil flexibilné spájanie najrôznejších druhov škôl. Pritom veľmi žiaduce by bolo napríklad prepájanie gymnázií s odbornými školami. Ale aj škôl s rôznymi stupňami vzdelávania. Samozrejme, to chce aj spoločnú vôľu zriaďovateľov.

Médiá, politici, ale ani širšia verejnosť nejavia o školstvo príliš veľký záujem. A ak aj áno, tak najmä o vysoké školstvo. Učitelia základných a stredných škôl majú často pocit, že stoja niekde na periférii všeobecného záujmu. Dá sa s tým niečo robiť, alebo jednoducho treba trpezlivo čakať, kým ľuďom „dôjde“, že aj základné a stredné vzdelávanie je dôle-

U nás je školská politika viac vecou priorít konkrétneho ministra než systematickou cestou za spoločným cieľom. V tom sa líšime od krajín, ktoré sú vo výsledkoch vzdelávania na špičke medzinárodných rebríčkov.

žitá a vážna vec?

Verejnosť je u nás vo vzťahu k školstvu zatiaľ neprebudená. Miera participácie rodičov je neporovnateľne nižšia než inde v Európe. Prevažujú silno konzervatívne očakávania. Na druhej strane u nás nevznikla žiadna stavovská organizácia učiteľov. Keď sú učitelia ticho, nečudujme sa, že ich nepočuť.

Nie je problém aj to, že naši ministri školstva vždy pochádzajú z akademického či vysokoškolského, prostredia? Mnohí z nich vo funkcii ukázali, že problematike základných a stredných škôl príliš nerozumejú. Pritom podľa počtu žiakov a škôl by „malé“ školy mali tvoriť väčšinu agendy ministra. Viete si predstaviť ministra školstva, ktorý by prišiel napríklad z gymnázia?

Ak minister berie svoju rolu ako manažersku službu, ak poctivo spoznáva problémy, počúva expertov, učí sa z príkladov najúspešnejších, osvojí si alebo vytvorí stratégiu, ktorá dokáže mobilizovať kritickú masu zainteresovaných, ak zásadné rozhodnutia zavádza až po overení a v primeranom tempe, nezáleží na tom, odkiaľ prichádza. Skúsenosti z inej sféry môžu byť prevenciou voči zaujatosti.

Tony Blair svojho času povedal: „Keby som mal menovať tri priority našej vlády, boli by to vzdelávanie, vzdelá-

Miera participácie rodičov je neporovnateľne nižšia než inde v Európe. Na druhej strane u nás nevznikla žiadna stavovská organizácia učiteľov. Keď sú učitelia ticho, nečudujme sa, že ich nepočuť.

Foto: Igor Andrej

V rozhovore s bývalým ministrom školstva M. Ftáčnikom počas otvárania knižnice pri základnej škole v bratislavskej Petržalke (marec 2010).

vanie a vzdelávanie. „Viaceré slovenské vlády pri nástupe podobne deklarovali, že vzdelávanie bude patriť medzi ich priority. Ani v jednom prípade to však ich následné kroky nepotvrdili. Myslíte si, že sa Slovensko niekedy dočká skutočne „osvietenej“ vlády?

Aj v politike funguje zákon ponuky a dopytu. Ak nebude vzdelávanie dostatočne vážnou prioritou pre voličov, ostane aj pre vlády iba povinnou deklaráciou. Napriek všetkému tu vidím istý pohyb. Pribúdajú skúsenosti našich ľudí so vzdelávaním vo svete. A, žiaľ, aj praktické dopady nášho zaostávania. Zrejme budeme musieť na vlastnej koži pocítiť, že kvalitné vzdelávanie je podmienkou prosperity krajiny. U nás to totiž celkom neplatilo. Rýchly rast bol ešte pred pár rokmi možný vďaka iným konkurenčným výhodám Slovenska, napríklad aj lacnej pracovnej sile. Donedávna sa uplatnil prakticky každý, na kvalitu vzdelania nebolo kedy hľadiť. Lenže také zdroje rastu sa už vyčerpali, navyše, prišla do toho kríza. Zamestnávateľia si už vyberajú omnoho starostlivejšie. To je účinný, hoci drahý recept na prebudenie.

Naši čitatelia by nám neodpustili, keby sme sa neopýtali aj na „večnú“

tému všetkých diskusií o školstve – na platy učiteľov. Už 20 rokov politici učiteľom vysvetľujú, že táto ekonomika nemá na viac. V čase nástupných tendrov, pochybných obchodov s emisiami, sociálnych podnikov, podtatranských pozemkov či predraženého elektronického mýta je však nad slnko jasnejšie, že v tom problém nebude. Kde je teda?

Určite to súvisí s tým, o čom sme sa bavili doposiaľ. Na jednej strane je to vec priorít spoločnosti. Ale je to aj otázka schopnosti zasadiť sa za svoje záujmy. V správnom čase a na správnom mieste. Pred časom boli skupiny slovenských učiteľov v Prahe podporiť demonstráciu českých kolegov za vyššie platy. Čo k tomu dodať?

Keď už sme pri tých peniazoch, nedá mi nepoložiť aj otázku týkajúcu sa množstva neziskových a súkromných spoločností pôsobiacich u nás v oblasti vzdelávania. Je v poriadku, že všetky výzvy v rámci rezortu školstva na čerpanie dotácií z Eurofondov a priori vylučujú tieto subjekty z možnosti uchádzať sa o podporu? Som presvedčený, že mnohé z nich by vedeli peniaze využiť rozumne, efektívne a na prospech nášho vzdelávacieho systému.

Čerpanie eurofondov v školstve je nevyčerpatelná téma. Mimovládny sektor teoreticky vylúčený nie je. Ale je absurdné, ak väčšina z projektov pohorí už v prvom kole – pri administratívnej kontrole. Nikoho nezaujíma, o aké nápady takto prichádzame. Vytváranie obmedzujúcich pravidiel, bazírovanie na kolónkach, ktoré od nás navyše Brusel vôbec nežiada. A na druhej strane neschopnosť čerpať prostriedky, ktoré by mohli naozaj pomôcť. Človek sa pýta, či je to ozaj iba bezradnosť úradníkov.

Do rôznych priamo riadených rozpočtových a príspevkových organizácií ministerstva školstva tečú z Eurofondov obrovské peniaze (desiatky miliónov eur). Je nakladanie s týmito prostriedkami a efektívnosť ich využitia pod dostatočnou verejnou kontrolou?

Foto: Eva Ochrabová

Systém tzv. národných projektov, cez ktoré tečú veľké peniaze do priamo riadených organizácií MŠ SR, je „skvelý“ vynález. Vďaka nim sa na povrch dostáva omnoho menej škandalózných prepojení než v iných rezortoch.

Stačí v podstate jedno verejné obstarávanie, následné vzťahy so subdodávateľmi sú už vecou obchodného zákonníka. A čo koho do toho, pravda?

No a celkom na záver jednoduchá a stručná otázka: vidíte svetlo na konci tunela?

Vidím. A chcela by som mať možnosť zrýchliť vlak, ktorý k nemu smeruje.

S blížiacimi sa voľbami máte určite veľa pracovných povinností. O to viac si ceníme, že ste si pre čitateľov DOBREJ ŠKOLY našli čas. Vďaka.

Poznámka:

T. Rosová sa podieľala aj na príprave volebného programu SDKÚ-DS pre parlamentné voľby 2010. Časť tohto dokumentu venovanú regionálnemu školstvu prinášame na str. 14 – 15.

Nedocenení olympionici zo školských lavíc

Eufória z olympijských medailí, E vrátane tých nezískaných, pomaly doznieva. Tie jedinečné okamihy si budeme ešte dlho pamätať aj vďaka televíznym prenosom a početným novinovým článkom plným národnej hrdosti a oslavných ód na našich reprezentantov. Spolu získali tri medaily. Taký úspech sa nepodari každý deň a nebude ľahké ho zopakovať, a už to-bôž nie prekonať. Alebo žeby predsa? Španielsko, apríl – bronz; Rakúsko, máj – striebro; Mexiko, júl – zlato; Čína, júl – bronz; Južná Kórea, december – zlato; Azerbajdžan, december – striebro. Toto sú výsledky, o ktorých zrejme 99,99 % Slovákov ani len netuší. A nevďačíme za ne stočennej výprave reprezentantov sprevádzanej rovnako početným realizačným tímom. Nebol na to potrebný ani Slovenský dom, ani národný štadión či centrum olympijskej prípravy. Sú to výsledky jediného Slováka v jedinom kalendárnom roku – Eugena Hrušku, gymnazistu z Hlohovca. Reč je o me-

dzinárdom kole fyzikálnej olympiády, turnaji mladých fyzikov, olympiáde v prírodných vedách a olympiáde mladých vedcov. Pritom Eugen nie je

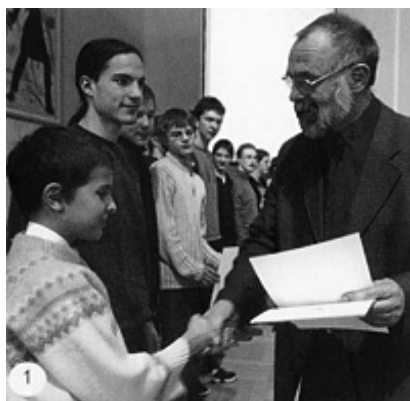

Foto: ipho2008.hnue.edu.vn

jediným medailovým reprezentantom v týchto disciplínach. Rovnako úspešne mu sekunduje trinásťročný Dominik Štefanko z Levíc. A to sú iba dvaja zo skupiny žiakov, ktorí v školskom roku 2007/2008 získali na medzinárodných kolách olympiád spolu 55 medailí a o rok neskôr pridali ďalších 46.

Výsledky hodné obdivu! No zrej-

me nehodné televízneho spravodajstva. Natíska sa otázka, ako svojich olympionikov-vedátorov odmeňuje ministerstvo školstva, do kompetencie ktorého spadá popri školách aj šport. Alebo školy popri športe? Poradie nie je až také jednoznačné, keď uvážime, že ministerstvo školstva je ochotné zo svojho rozpočtu spolufinancovať výstavbu národného futbalového štadióna. Odmena 45 000 € za olympijskú medailu je popri tom bagatel.

Na koho by asi počas povinného počúvania hymny mali myslieť študenti v Hlohovci a v Leviciach – na biatlonistov, vodných slalomárov, futbalistov v Južnej Afrike alebo na svojich nevšedných spolužiakov Eugena a Dominika? Na čo by mali myslieť študenti, ktorí od roku 2005 čakajú na finančné odmeny v istej súťaži? A čo tí, ktorým rodičia musia platiť za účasť v rôznych vedomostných súťažiach?

× Ľuboš TEJBUS

Spoj. škola, Kollárova ul., Sečovce

Rozumieť im...

Zaujalo nás

V tejto rubrike uverejňujeme príspevky internetových blogerov týkajúce sa školstva a vzdelávania, ktoré nás zaujali. Autorom dnešného textu je učiteľ Jaroslav Bečka. Jeho ďalšie texty nájdete na stránke <http://becka.blog.sme.sk>.

Niekedy sa zastavím a pozerám sa na nich a oni sa pozerajú na mňa. Sú aj také stretnutia, keď sa na seba pozeráme ako bytosti z odlišných svetov či civilizácií.

Napriek všetkým problémom, ktoré ma čakajú, keď prekočím brány školy, napriek množstvu papierov, ktoré a kľúčovaniu pomedzi zákony, napriek vyhláškam a normám, ktoré mi majú v práci pomôcť (aspoň si to úradníci na ministerstve školstva myslia), napriek tomu všetkému je pre mňa stále veľkou výzvou porozumieť študentom a ich prežívaniu vecí.

Základným poznaním je nepredvídateľnosť ich správania a reakcií na podnety učiteľa. Sú chvíle, kedy na nich vidím, že sa zo všetkých síl snažia urobiť mi radosť. Inokedy zasa robia všetko pre to, aby učenie „nebolelo“, flákajú sa a ja sa môžem aj na hlavu postaviť a neprinútim ich pracovať tak, ako by som chcel.

Dokážu byť chápaní, ale aj krutí k sebe aj k iným, aktívni, ale aj apaticí, sústredení aj zasnívaní, a zakaždým iní. Kto sa v tom má vyznať, keď často ani ich vlastní rodičia nevedia, kde je sever? Učiteľ s nimi trávi viac času ako ktokoľvek iný, to je pravda. Preto si myslím, že ak má niekto nádej zmeniť v čase dospievania ich pohľad na svet, tak je to práve on.

Stretol som sa už s prípadmi charizmatických učiteľov, ktorí v podvedomí vytvárajú pre mňa akýsi ideál, ktorému sa chcem priblížiť. Sú to ľudia pracujúci často akoby v utajení: nikdy sa na nič nesťažujú, sú oddaní práci a, čo je v dnešnej dobe čudné, študenti ich majú radi. Na to, aby ich žiaci rešpektovali, nepodkladajú sa pod ich nohy ako perzský koberec, ale ani

nepoužívajú metódy kriku a neprístupnej tvrdosti. Pravdupovediac, snažil som sa prísť na koreň vecí a jedného z týchto učiteľov som sa priamo

stojala okolo mňa a počúvajú ma. A ja počúvam ich.

Dobrý učiteľ – to je večná téma nášho školstva! Jednoznačný recept na

Ilustr. foto: Peter Ertl

spýtal, ako to robí. Odpovedal, že ani nevie ako, že to ide akosi samo. Hmm, asi to človek musí mať v krvi.

Myslím si však, že tu ide aj o niečo viac, než len o vrodené schopnosti učiteľa. Ide o jeho celkový prístup k práci (koľko učiteľov je apatických!), odbornosť a snahu naladiť sa na vlnovú dĺžku študentov tak, aby mohol efektívne využiť ich potenciál. Nedá sa to však, kým učiteľ nespozná všetkých svojich žiakov bližšie, spolu aj jednotlivu. Kým nezistí, že napríklad Jozef chce niečo dosiahnuť, stráášne sa snaží, aj keď mu to nejde. Že Peťa ho nikdy nebude rešpektovať, ak bude od nej niečo chcieť s použitím slova „musíš“. Alebo že Mišo jednoducho trpí takými mindrákmi, že pred tabuľou neotvorí ústa, aj keď vie. A podobne...

Otvorenosť je dôležitou vlastnosťou pedagóga. Študent inak pristupuje k učiteľovi, ktorý je otvorený, ako k tomu, ktorý je „skalnou stenou voľne pohodenou pred katedrou“.

Aj ich vzájomný vzťah je potom otvorený, založený na vzájomnom rešpekte. Jeden z najlepších pocitov, aké poznám, je, keď sa mi po hodine nechce ísť do zborovne, sedím na katedre a debatujem so žiakmi. Dôležité je, že

to, ako ním byť, asi neexistuje. Sú len rôzne cesty a rôzne možnosti – rovnako ako sú rôzni študenti a rôzni učitelia. Jeden z mojich vzorov raz vyslovil veľmi múdru vetu: *Ako sa spozná dobrý učiteľ? To je učiteľ, ktorý naučí tak, že si to študenti ani nevšimnú!*

× Jaroslav BEČKA

Katolícke gymnázium Š. Moysesa
Banská Bystrica

DOBRÁ ŠKOLA
je už aj na
Facebooku!

**Pridajte sa k viac ako
800 fanúšikom!**

- Budete ako prví vedieť o všetkom, čo sa týka DOBREJ ŠKOLY.
- Spoznáte kolegov s vašou „krvnou skupinou“.
- Dáte svetu najavo, že na Slovensku je ešte stále veľa učiteľov, ktorým nie je jedno, čo sa deje v našich školách.
- Morálne tým podporíte tvorcov a spolupracovníkov DOBREJ ŠKOLY.

Deväť krokov k samostatnej práci žiakov

Prečítajte si

Chcete, aby vaši žiaci pracovali samostatne? Ktorý dobrý učiteľ by to nechcel... Potom by pre vás mohla byť užitočná kniha Lukáša Bajera, ktorá je voľne dostupná na internete vo formáte PDF na stránke http://workaholic.bloguje.cz/samostatna_prace.pdf. Jej autor je učiteľom českého a anglického jazyka na daltonskej základnej škole v Brne. Okrem toho na svojom blogu píše o manažmente času, o myšlienkových mapách, o technických novinkách, o svojich učiteľských skúsenostiach.

Na konci publikácie je zaujímavá úvaha autora: „Súčasnosc si žiada proaktívnych jedincov. Ale ako môže človek sám aktívne vyhľadávať nové možnosti a aktivity, keď ho škola celé tie roky vodila za rúčku? To jednoducho nejde. V dnešnej dobe sa nepatrí hodiť niekoho do rieky, aby sa sám naučil plávať. Ani tak nehrozí, aby sa utopil. Pomoci je všade okolo viac ako dost. Práve naopak, plávať sa naučí veľmi rýchlo. Oveľa horšie je, že sa pri tom naučí nechať sa strhnúť prúdom. A taký prúd, v ktorom človek viac-menej nemusí nič robiť, iba občas pohnúť rukami, aby neklesol na dno, je navyše extrémne pohodlný. Človek sa rád naučí viesť sa na činnosti iných. Naučí sa spoliehať na to, že to nejako dopadne. Naučí sa, že je lepšie držať sa davu a nevyčnievať. Zvykne si, že ho bude stále niekto strážiť a posúvať dopredu. Naučí sa, že za neho rozhodne niekto iný.”

Predstavte si malé dieťa, ktoré sa domáha cukríkov, alebo chce, aby sa s ním niekto hral s autíčkami. Rodičia či iní dospelí mu to s radosťou tolerujú, a dokonca ho za takéto prejavy samostatnosti a rozhodnosti právom oceňujú. Ale čo sa stane, keď príde malé dieťa do školy? V škole je samo-

statnosť často nežiadaným prejavom. Postupne si deti zvyknú na to, že o tom, čo sa na hodine deje, rozhoduje iba učiteľ. Rozhoduje o téme, o forme, o čase aj o priestore. Dieťa si nemá možnosť vybrať. Žiaci sa tak stávajú závislí na autoritách. Zvyknú si, že o nich rozhodujú iní.

Autor publikácie Lukáš Bajer v akcii. Je skvelým rečníkom, ktorý strhne každé publikum.

Foto: Vladimír Burján

Ako to zmeniť? Využívajme na svojich hodinách metódu samostatnej práce žiakov! Lukáš Bajer sa rozhodol podeliť sa o svoje skúsenosti v tejto oblasti prostredníctvom voľne šíriteľnej elektronickej knihy. Môžete ju umiestniť na svoje stránky. Môžete ju vnútiť svojim kolegom. Môžete ju poskytnúť rodičom vašich žiakov. Jediná podmienka je, aby zostalo jasné, kto je autorom. Tu sú Lukášove rady:

1. krok: Zadávajte prácu tak, aby všetci žiaci vedeli, čo majú robiť.

Osvedčený postup pri zadávaní úlohy: učiteľ alebo žiak prečíta zadanie → jeden žiak to vysvetlí svojimi slovami → učiteľ poznačí na tabuľu konkrétne údaje. Vyhnete sa tak nedorozumeniam a zbytočným otázkam, ktoré vás oberajú o čas. V triede sú zväčša rozdielni žiaci: tí šikovní prácu ihneď pochopia a urobia, ďalší potrebujú dodatočné vysvetlenie a určite sa nájdu aj takí, ktorí budú úplne apatickí a nebudú ich úloha zaujímať. Pre tých rých-

lych potrebujete dodatočné úlohy, pre tých slabých viac času na vypracovanie. Pripravte sa na to.

Tip: Nezabudnite žiakom vysvetliť, prečo úlohu robia a čo sa na nej naučia.

2. krok: Presne stanovte čas, ktorý majú žiaci na zadanú úlohu.

Pozor! Nie je to priemerný čas žiakov. Je to skôr čas potrebný pre najpomalšieho žiaka. Žiakov naučíme pracovať s časom. Jediné, čo vnímajú, je zvonenie na konci hodiny. Skúste im dať za úlohu, aby si na okraj zošita napísali čas začiatku aktivity a čas konca. Uvidíte, ako ich to bude motivovať. Neskôr môžete vyskúšať ich časový odhad. Vyzvite ich, aby odhadli, za aký čas úlohu zvládnu. Naučia sa tak efektívnejšie využívať čas a nemíňať ho na zbytočnosti. Dodržanie času musíte správne vyhodnotiť.

3. krok: Nezabudnite žiakom povedať, s čím majú pracovať.

Nespoliehajte sa na to, že žiaci intuitívne vedia, s akými pomôckami majú pracovať. Povedzte im to, napíšte im to do pracovného listu alebo na tabuľu. Dohodnite si jasné pravidlá výmeny učebných pomôcok (kníh, papierov, písacích potrieb, časopisov, ...). Dovoľte žiakom opustiť pracovné miesto. Cieľom samostatnej úlohy je dokončiť ju, nie presedieť hodinu bezvýsledne na jednom mieste.

Ako ste na tom s učebnými pomôckami na vašej škole? Aj vy ich máte málo? Vhodné pomôcky sú všade okolo nás. Využívajte všetko možné, staré časopisy, knihy, bežne dostupné materiály. Poproste žiakov a rodičov, aby vám niečo do školy priniesli hneď na začiatku školského roka.

Tip: Nutným predpokladom na splnenie tohto kroku je tvorivosť učiteľa.

Čo môže robiť žiak, nesmie robiť učiteľ.

4. krok: Vysvetlite žiakom, ako má vyzerať dobre urobená úloha.

Ak ukážete žiakom príklad, ako má vyzerať vypracovaná úloha, zvädza ich to k plagiátorstvu a obmedzí ich tvorivosť. Radšej im poskytnite zoznam kritérií, ktoré budete hodnotiť. Musia byť stručné a jasné. Ak nebudete mať kritériá hodnotenia vypracované hneď na začiatku, zvädza to k sledovaniu chýb. Ale pozor! Hodnotenie má byť pozitívne, zamerané na pochvalu. Ak niektoré kritérium žiaci nesplnia, majú niesť za to primeranú zodpovednosť.

Tip: Žiaci potrebujú zažiť úspech, aby sa na ďalšiu aktivitu tešili.

5. krok: Téma sa nevysvetľuje.

Nedajte sa žiakmi nachytať na otázku k preberanej téme. Teraz už na to nie je priestor. Ak zadávame samostatnú prácu, učivo nevysvetľujeme. To sme robili na inej hodine. Ak trpíte komplexom dokonalého učiteľa, ktorý každú otázku donekonečna a trpezlivo vysvetľuje, s aplikáciou tohto bodu budete mať problém. Ale výsledok stojí za to. Dovoľené otázky: Kde to máme hľadať? Dokedy to má byť hotové? Nerozumiem zadaniu číslo 5. (To je super, gratulujem, žiak už rozmýšľa, čo bude robiť!)

6. krok: Postup práce vysvetľujte žiakom čo najzrozumiteľnejšie.

Vžite sa do roly malého dieťaťa. Nepoužívajte cudzie slová, vyjadrujte sa krátkymi, jednoduchými vetami. Autori učebníc často používajú zbytočne zložité zadania, ktoré žiakov už vopred odradia od jednoduchých úloh.

Tip: Zadanie vie vysvetliť najlepšie spolužiak.

7. krok: Na tabuľu napíšte čas, kedy majú žiac prácu ukončiť.

Pred vypracovaním samostatnej práce a po jej splnení si vyčleňte čas na odychovú aktivitu.

Tip: Žiaka motivuje vidina konca viac, ako si myslíte!

8. krok: Prestaňte na chvíľu fungovať ako učiteľ.

Povedzte žiakom, že nasledujúcich 10 minút tu nie ste. Dávajte len pozor na

správanie, ale nevyjadrujte sa k zadaniu ani k téme. Žiaci si veľmi rýchlo uvedomia, že sa musia spoliehať sami na seba. Nikto ich nebude viesť za rúčičku. Neustúpte od pôvodného zámeru za žiadnych okolností! Po uplynutí „času odloženej pozornosti“ nezabudnite vyhodnotiť aktivitu alebo pasivitu žiakov.

Pozor! Tí žiaci, ktorí by nepracovali za bežných okolností, nebudú pracovať ani teraz. Ale nesú za to dobrovoľne zodpovednosť.

9. krok: Dodržujte svoje sľuby o voľnom čase.

Nikdy neposúvajte stanovený čas. Neskracujte ho, ani nepredlžujte. Sklamali by ste žiakov, ktorí sa naň spoliehali. Žiakov motivuje nasledujúca odychová aktivita.

Nezačínajte so všetkými krokmi naraz. Žiadna zmena sa nedá uskutočniť mávnutím čarovného prútika. Určte si poradie a dôležitosť zmien, ktoré chcete zrealizovať. Začnite tým, čo je vám prirodzené a vášmu srdcu či štýlu blízke. A hlavne, buďte trpezliví! Výsledky sa určite dostavia.

× Bibiána ZELINOVÁ
EXAM testing, Bratislava

Zasurfujte si!

🔗 www.mojaporadna.spaces.live.com

Blog školskej psychologičky Lýdie Záhumenickej o poruchách učenia žiakov určený učiteľom. Stručne opisuje najzákladnejšie znaky dyskalkúlie, dyslexie, dysgrafie a dysortografie. Dozviete sa, ako s takýmito deťmi pracovať a pochopiť ich.

🔗 www.svetvzdelavania.sk

V rámci projektu „Kvalitní v škole – úspešní v živote“ bol vytvorený obsah podnikateľského vzdelávania pre stredné školy. Pozostáva zo 6-tich e-learningových modulov. Môžete si vybrať hĺbku poznatkov a prispôbiť individuálnym potrebám školy a študentov.

🔗 www.hlavolamy.sk

Ak hľadáte zaujímavé hádanky a hlavolamy na motiváciu žiakov, tu ich nájdete neúrekom (logické, matematické, fyzikálne, optické, obrazové, zápalkové, písmenkové). Dokonca aj s videonávodmi.

🔗 www.infogram.cz

Český portál na podporu informačnej gramotnosti, určený učiteľom aj žiakom. Prvá časť je venovaná strategickým a koncepčným materiálom. Druhá časť je určená tým, ktorí si chcú doplniť teoretické vedomosti. V tretej časti sú rady, vzory, návody a príklady na prípravu na vyučovanie a hodnotenie vedomostí študentov. Portál sa venuje aj problematike plagiátorstva.

🔗 www.nadanie.sk

Stránky určené širokej verejnosti, ale najmä rodičom a učiteľom. Nájdete tu súhrn všeobecne známych faktov, ktoré vás nezaťažia zložitými teoretickými konštrukciami. Záujemcovia o bližšie vniknutie do problematiky intelektového nadania sa viac dozvedia, keď sa obrátia na niektorý z ďalších odkazov.

Chyt' me sa za ruky a pod'me lietat'!

Na nedávnom workshope v rámci programu *Učme sa navzájom* – Peer Coaching sa stretli členovia klubov moderných učiteľov z celého Slovenska. Počas pracovného víkendu v Modre sa venovali alternatívnym spôsobom profesionálneho vzdelávania učiteľov.

Program *Učme sa navzájom* predstavil jeho spoluautor Les Foltos z amerického Seattlu. Jeho základom je stavanie na potrebe človeka podeliť sa o svoje problémy či úspechy – nevynímajúc tie pracovné – s niekým iným. Tento program, v ktorom vlastne ide o „doučovanie učiteľa učiteľom“, ma zaujal aj preto, lebo mám skúsenosť s učiteľskými kolektívami na Slovensku. Takže viem, že tí šikovnejší a zručnejší učitelia radiia svojim kolegom jednotlivcom a pomáhajú im v pedagogickej práci (samozrejme, bez nároku na odmenu).

Spolupráca medzi učiteľmi

Program *Učme sa navzájom* už niekoľko rokov úspešne realizujú na mnohých amerických školách (za podpory tamojších úradov). Výskum ukázal, že program prispieva k rozvíjaniu profesionálnych zručností a spôsobilostí učiteľov oveľa efektívnejšie než prednášky, školenia či iné formy vzdelávania učiteľov. Predpokladá plánovanú spoluprácu dvojice učiteľov: jedného, ktorý hľadá, skúša, učí sa, a toho druhého, ktorý mu pomáha, ukazuje mu cestu, doučuje ho. Dobrovoľní doučovateľia, resp. kouči, majú možnosť absolvovať výcvik na nadobudnutie zručností potrebných pre ich tútorsku úlohu. Vo svojich školských kolektívoch potom na základe plánu a za významnej podpory vedenia školy pravidelne spolupracujú s jedným či dvoma kolegami. Aktívne ich počúvajú, radiia im, usmerňujú ich, ale zároveň sa aj učia jeden od druhého. Čím viac doučovateľov má škola, čím viac takáto spolupráca medzi učiteľmi funguje,

Foto: Martin Hrinák

o to kvalitnejšie výsledky škola dosahuje. Proces spolupráce dvojice pritom zahŕňa aj pozorovanie triedy, priebežnú spätnú väzbu, spoluprácu na projektoch, hodnotenie toho, čo fungovalo a čo nie, i hľadanie zdôvodnení. Práca vo dvojici je jedinečná, pretože sa venuje vybranému učiteľovi a jeho potrebám. Vytvára tiež príležitosť na výskum a spoluprácu učiteľov aj z iných škôl.

Cesta ku kvalitnej škole

Absolvovať ročný program *Učme sa navzájom* v zhustenej podobe počas jedného víkendu bolo dosť náročné, no v atmosfére dôvery a pocitu bezpečia s ďalšími 25 učiteľmi z najrôznejších kútov Slovenska pre mňa veľmi významné. A to predovšetkým z hľadiska sebareflexie, povzbudenie (nebáť sa ísť do rizika!) a inšpirácie k vzájomnej podpore, ako aj neformálnemu vzdelávaniu sa učiteľa učiteľom v pedagogickom kolektíve školy. Výhodu vzájomného učenia sa učiteľov vidím aj v tom, že pomáha zamyslieť sa nad vzájomnou spoluprácou: ako zlepšiť bežné vyučovacie hodiny, ako implementovať technológie do vyučovacích hodín, ako integrovať inovatívne vzdelávacie programy do výučby atď.

Na ceste ku kvalitnej škole stojí pred nami veľa výziev a prekážok, ale aj veľa príjemných zážitkov. Toto ví-

kendové pracovné stretnutie bolo pre všetkých zúčastnených jedným z takých.

× Marta KLUVANCOVÁ
SPŠ Stavebná, Hurbanovo

Úvahy po zvonení

► V iných krajinách sa pred významnejším školským testovaním „trasú“ žiaci. U nás učitelia.

► Každý, kto chce byť učiteľom, by mal najskôr pár rokov robiť niečo iné. A možno by tiež nezaškodilo, keby práca učiteľa bola časovo obmedzená (na 15 – 20 rokov), podobne ako je to u baníkov, vojakov, letušiek...

► Na istej zahraničnej univerzite chodí vedúci katedry na konci školského roka medzi študentov a kladie im otázky typu „koľko detí má váš prednášajúci?“. Ak študenti nevedia odpovedať, je učiteľov prístup posudzovaný ako príliš neosobný. Pedagógovia sú vedení k tomu, aby v záujme skvalitnenia štúdia so študentmi nadviazali bližší, osobnejší kontakt.

V. Burjan

Ako rozvíjať funkčnú gramotnosť žiakov

Posledné roky sa nesú v znamení školskej reformy, ktorá prináša nové prístupy do vzdelávania. Zmeny, ktoré nastali, sa týkajú nielen školy ako celku, ale smerujú aj k pedagógovi a jeho žiakom.

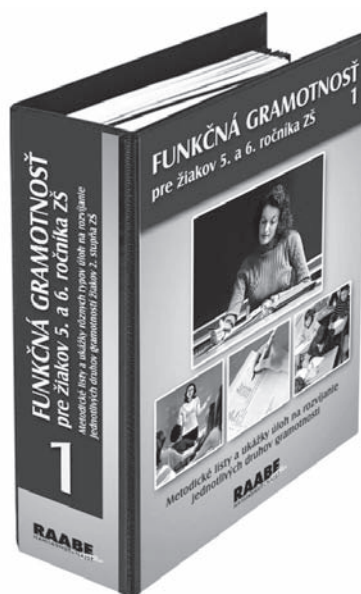
Využitie nových vyučovacích metód umožňuje pedagógom priblížiť učivo žiakom tak, aby zvládli nielen vedomostné testy, ale všetko naučené vedeli využiť aj v praxi. Práve zosúladenie týchto dvoch prvkov je podstatou funkčnej gramotnosti.

Rozruch okolo celej problematiky funkčnej gramotnosti na Slovensku vznikol, keď sa uverejnili výsledky meraní PISA a PIRLS, v ktorých, ako je známe, nedosiahli naši žiaci najlepšie hodnotenie. Testovanie žiakov má priniesť obraz nielen o úrovni vedomostí, ktoré nadobudli v škole, ale aj o schopnosti dokázať ich využiť v praxi. Riaditeľ, a teda i učiteľ sa z výsledkov dozvie, čo je potrebné vylepšiť, kde má škola alebo výučba nedostatky.

Na túto problematiku reaguje publikácia **Funkčná gramotnosť žiakov 5. a 6. ročníka ZŠ**. Jej cieľom je zadefinovať význam a obsah gramotnosti. Ukázať pedagógom spôsoby vytvárania nových a zaujímavých úloh podporujúcich rôzne druhy myslenia a zohľadňujúcich medzipredmetové vzťahy. Tieto úlohy vychádzajú priamo zo života, sú odrazom praktických

vedomostí a schopností žiaka.

Pracovné listy pre žiakov a metodické listy pre učiteľov sú prehľadne zoradené podľa ročníkov, vzdelávacích oblastí, ako i jednotlivých predmetov. V publikácii sú zastúpené hlavné vzdelávacie oblasti, v ktorých je

možné funkčnú gramotnosť rozvíjať. Žiaci tak môžu na hodinách slovenského jazyka a literatúry riešiť úlohy z etickej výchovy alebo občianskej náuky, na hodinách geografie riešiť problémy z biológie, na hodinách matematiky môžu využívať informačné technológie alebo naopak, na hodinách informatiky sa zamerajú na vedomosti

RAABE
NAHLIADNUŤ – NÁJSŤ

z dejepisu. Každý pracovný list je obohatený o ilustráciu, graf alebo tabuľku, z ktorých môžu žiaci zistiť informácie potrebné na riešenie úloh.

Metodické listy pre učiteľa sú plné rád a tipov, ako podobné úlohy tvoriť, na čo sa zamerať alebo dokonca, akými formami žiaka hodnotiť. Učiteľ má k dispozícii metodické pokyny i riešenia jednotlivých úloh.

Tento materiál sa môže stať inšpiráciou pre každého pedagóga, ktorému záleží nielen na vedomostiach žiaka, ale aj na jeho celkovej schopnosti pretavenia týchto vedomostí do reálneho života.

× PaedDr. Renáta SOMOROVÁ
Vedúca odd. pre vyučovacie jazyky
Štátny pedagogický ústav

Funkčná gramotnosť žiakov 5. a 6. ročníka ZŠ

ISBN: 978-80-89182-43-5

Vydalo odborné nakladateľstvo
Dr. Josef Raabe Slovensko, s.r.o.,
Bratislava 2010

www.raabe.sk
www.skolskyportal.sk

Kalendár aktivít pre školy

Dôležité termíny pre šk. koordinátorov súťaží a projektov spoločnosti EXAM.

APRÍL 2010	14. 4. zverejnia organizátori na stránke www.matematickyklok.sk výsledky žiakov v súťaži MATEMATICKÝ KLOKAN .	MÁJ 2010	Do 11. 5. musia školskí koordinátori súťaží MAKSÍK a MAKS odoslať organizátorom odpovede 5. kola.
APRÍL 2010	Zapojené školy dostanú výsledky 4. kola a zadania úloh 5. kola súťaží MAKSÍK a MAKS .	MÁJ 2010	Školy dostanú zásielku s výsledkami a diplomami pre všetkých riešiteľov súťaže MATEMATICKÝ KLOKAN .
MÁJ 2010	6. 5. sa na prihlásených základných školách uskutoční testovanie žiakov 6. a 8. ročníka v rámci projektu KOMPARO .	MÁJ 2010	26. 5. zverejnia organizátori na stránke www.komparo.sk výsledky žiakov 6. a 8. ročníka ZŠ v testovaní KOMPARO .

Učíme pre život 2010 – celkom „iná” konferencia

Čo vás napadne, keď počujete slovo „konferencia”? Teoretické prednášky, otitulovaní prednášajúci, zapisovanie poznámok, získavanie vedomostí, workshopy, veľa ľudí, stretnutia, rozhovory, prestávky, káva, sponzori? Na nedávnej konferencii „Učíme pre život 2010“ sa to všetko objavilo. Napriek tomu bola celkom iná...

Iná preto, že sa nekládol dôraz na tituly ani na teóriu. Medzi 220 účastníkmi bol podiel vystupujúcich mimoriadne vysoký – takmer 50 %. Mnohé poznatky si účastníci odnášali formou zážitkov a praktických cvičení. A ešte dôležitejšie ako poznatky bola vzájomná inšpirácia do učenia (niekoho iného, ale aj seba). Konferenciu otvorila poslankyňa Národnej rady SR, predsedníčka výboru pre školstvo, PhDr. Tatiána Rosová. Vlni sa na konferencii zúčastnila ako hostka, tento rok prevzala nad ňou záštitu. Vyjadrila radosť z toho, že P-MAT, n. o. opäť zorganizoval takúto prospešnú a príjemnú akciu pre aktívnych učiteľov. Ak ste sa na konferencii nemohli osobne zúčastniť, ponúkame vám aspoň stručný sumár

K. Farnbauerová (na snímke) a Ľ. Burjanová sa podelili o svoje skúsenosti s vedomostnými súťažami pre žiakov na I. stupni ZŠ.

Foto: Vladimír Burjan

Žiadne obavy, žralok je iba virtuálny! Plával si hore-dolu a predvádzal učiteľom, aké vzrušujúce môže byť vyučovanie prírodopisu (a iných predmetov) s použitím interaktívnej tabule.

myšlienok, ktoré počas troch dní (19. – 21. marca 2010) v Kysuckom Novom Meste zazneli.

Kto má učiť?

Človek, ktorý má rád deti, nenudí, vie predať svoj predmet, nezatažuje žiakov nepodstatnými detailami a vidí súvislosti svojho učiva s inými predmetmi. Človek, ktorý je spokojný a vyrovnaný. Človek, ktorý sa neustále vzdeláva: jednak odborne, jednak rozvíja svoju osobnosť. V Kysuckom Novom Meste to vyzeralo tak, že takýchto učiteľov máme prekvapujúco veľa.

Čo učiť?

„Mali by sme žiakov učiť tak, aby sme ich pripravili na život, nie o život“ zaznelo v úvodnej plenárnej prednáške Vladimíra Burjana zo spoločnosti EXAM testing. Vlni hovoril o ôsmich veľkých hriechoch nášho kurikula. Tentokrát sformuloval sedem príkazní, ktorými by sa mali riadiť školy pri výbere učiva do školských vzdelávacích programov. Jeho (nie celkom vážne myslený) návrh na zavedenie nového školského predmetu s názvom *Morské prasiatko* účastníkov zaujal, inšpiroval aj pobavil.

Vďaka zavedeniu štátnych a školských vzdelávacích programov je istá šanca znížiť množstvo učiva, ktoré učiteľ musí so žiakmi povinne prebrať. Postupne sa vytvára priestor pre učiteľa, aby mohol časť učiva určovať sám. Faktov a informácií je však okolo nás veľmi veľa a sú ľahko dostupné. Skutočným problémom dnešnej doby je schopnosť záplavu informácií vhodne spracovať. Rozhodnúť, čo je podstatné a čo nie. Pochopiť súvislosti a vedieť získané vedomosti použiť aj v reálnom živote. **Načo mi bude to, čo sa učíme?** Určite ste už od svojich žiakov dostali podobnú otázku. Odpoveď na ňu sa snažila sformulovať a vlastnými skúsenosťami podložiť RNDr. Mária Smreková, riaditeľka 1. súkromného gymnázia v Bratislave. V škole majú predmet *Ako sa učiť*.

Ako učiť?

Vyučovacia hodina nemusí vyzerat vždy rovnako. Projektové vyučovanie je jednou z obľúbených foriem, ktorú máme predstavy o tradičnej podobe vyučovacej hodiny. Netrvá iba 45 minút a žiaci sa v rámci neho často stretnú s viacerými predmetmi súčasne. Aké projektové vyučovania vymysleli tvo-

riví slovenskí učiteľia? Evu Kolesárovú z Košíc dotlačili žiaci ku skvelému projektu *Moderné metódy v kriminalistike*. Ľubomír Galád z Holiča zasa učil *Meteorológiu trochu inak*. So žiakmi zhotovili prístroje na meranie meteorologických javov, s pomocou ktorých zaznamenávali údaje, ktoré následne spracovali do zaujímavých grafov. Výsledky meraní následne rozoberali a analyzovali z pohľadu fyziky a geografie. A čo stredné školy? Napríklad Gabriela Perejdová zo SPŠ Nové Mesto nad Váhom sa so žiakmi celý školský rok venovala téme *Slnko – tepláreň, ktorá neposiela účty*.

Dnešný učiteľ už nevystačí s tabuľou, kriedou, zošitom a knihou. Mal by využívať modernejšie prostriedky: počítače, internet, interaktívne tabule, výučbový softvér, elektronické žiacke knihy, klikery, „huncútske“ myši, programy na tvorbu a zadávanie dotazníkov, testov... Tieto technológie sa v rukách tvorivého učiteľa môžu stať veľmi užitočnými pomocníkmi, pravda, pokiaľ si s nimi rozumie a vie ich používať. Účastníci konferencie mali možnosť stretnúť sa s ich výrobcami a predajcami, ale najmä s konkrétnymi príkladmi ich využitia.

Prečo učiť?

„**Vízia nie je prognóza ani cieľ. Je to sila myšlienky, ktorá ťahá školu smerom dopredu.**“, zaznelo na prednáške RNDr. Márie Rychnavskej. Cieľ je dôležitý pri každej činnosti, ktorú robíme. Cieľ by mal mať učiteľ, žiak, ale predovšetkým škola. Spoločný jasne sformulovaný cieľ umožňuje učiteľom ťahať za jeden povraz. Prečo učíte práve tento tematický celok? O čo sa snaží vaša škola? Načo mám vedieť odmocniny? Prečo mám čítať túto knihu?

S témou cieľov úzko súvisí aj tvorba školského kurikula, na ktorú je odborníkom Mgr. Martin Kríž z gymnázia v Gelnici. Jedným z pozitív prebiehajúcej reformy je to, že sa učiteľ stáva spolutvorcom školského kurikula. Je na túto úlohu pripravený? Vie ju splniť? „**Široké osnovy neznamenajú široké vedomosti. Skôr naopak.**“ Rad-

šej žiakov naučme menej faktov, ale viac prepojených s doterajšími vedomosťami a skúsenosťami, so životom.

Kedy učiť?

Okrem učenia musí každý učiteľ robiť aj množstvo iných vecí: poslať rodičom pozvánku, pripraviť úlohy pre chorú žiačku, prichystať si podklady na poradu, vyplniť formulár pre účtovníčku, pripraviť test, vyhodnotiť pí-

Jedna obrazovka, jedna otázka, štyri možnosti, štyria učiteľia, štyri myši, kopa zábavy...

somku, zapísať známky, odpovedať na e-maily, objednať nové učebnice, poslať práce žiakov do súťaže, prečítať si DOBRÚ ŠKOLU ©... Takto by sme mohli pokračovať. Ako to má všetko stihnúť? Ako to má zvládnuť? Ako si všetky úlohy usporiadať a naplánovať čo najefektívnejšie? Lukáš Bajer, učiteľ češtiny a angličtiny z Brna, v tom má jasnejšie ako iní učiteľia. Radí: „**Sledujte, kde sa stráca váš čas!** Robte si zoznamy úloh. Značte si ich na jedno miesto. Čo treba, zahodte, niektoré úlohy delegujte, niečo odložte na neskôr a časovo nenáročné veci urobte hneď!“

Kde učiť?

Je trieda tým ideálnym miestom na získavanie vedomostí? Nebolo by lepšie využívať prírodu, okolie, mesto, dedinu, blízke podniky? Skúsme školu viac priblížiť svetu okolo nás. Používajme novú techniku, komunikujme so žiakmi iných škôl pomocou video-

konferencií. Neobmedzujme svoj svet na triedy a na zborovňu!

Ako sa zviditeľniť?

Vedia vaši rodičia o tom, čo pekné ste so žiakmi robili? Majú konkrétne dôvody šíriť dobré meno školy a jej učiteľov? Dajte im ho! Píšte o tom, čo ste dosiahli. Informujte rodičov a ostatných obyvateľov komunity o tom, čím škola žije. Pochváľte sa zriaďovateľom

svojimi úspechmi. Ľahšie sa im bude siahnať v prípade potreby do finančných rezerv. Predávajúte vzdelanie. Ľudia si u nás v minulosti zvykli, že je zadarmo, ale v dnešnej dobe to už neplatí. Vzdelanie je to najcennejšie, čo sa dá dnes získať. Doc. RNDr. Peter Bero, PhD. vo svojej prednáške zdôraznil: „**V škole často prikazujeme, mali by sme však radšej presviedčať.**“ Umenie presvedčiť používa učiteľ neustále. Presviedča žiakov, aby sa učili. Presviedča rodičov, aby svojim deťom kúpili nejakú knihu alebo prispeli na súťaž. Presviedča riaditeľa, že si zaslúži lepší plat. Je to jeho najdôležitejšia komunikačná spôsobilosť. Vie, ako na to?

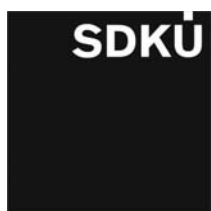
Viac sa o konferencii môžete dozvedieť zo stránky www.ucimeprezivot.sk. Naším čitateľom sľubujeme, že ak sa aj na budúci rok stretnú pedagógovia, ktorí UČIA PRE ŽIVOT a baví ich to, DOBRÁ ŠKOLA bude pri tom.

× Bibiána ZELINOVÁ
EXAM testing, Bratislava

Školstvo a vzdelávanie vo volebných programoch politických strán (2. časť)

Kedže nás 12. júna 2010 čakajú dôležité parlamentné voľby, rozhodli sme sa predstaviť čitateľom DOBREJ ŠKOLY volebné programy niektorých politických strán. Presnejšie tie časti týchto dokumentov, v ktorých strany prezentujú svoje zámery v oblasti školstva a vzdelávania. V druhej časti nášho trojdielneho seriálu dostávajú priestor strany SDKÚ-DS a Most-Híd. Dodané texty uverejňujeme bez akýchkoľvek redakčných či jazykových zásahov. Za ich obsah zodpovedajú jednotlivé politické strany.

DEMOKRATICKÁ STRANA

LEPŠIE ŠKOLY PRE NAŠE DETI

Od kvality vzdelania závisia šance našich detí na dobre platenú prácu a kvalitný život. Od kvality vzdelania závisí aj schopnosť našej spoločnosti dostať sa na úroveň najúspešnejších krajín Európy a obstať v medzinárodnej súťaži. Výsledky medzinárodných porovnaní varujú: Slovensko v kvalite vzdelávania zaostáva. Rozdiely vo výsledkoch našich detí pritom neodrážajú len ich nadanie a snahu, ale často aj to, čo si rodičia môžu dovoliť. To musíme zmeniť.

2.2.1. Učiteľov budeme odmeňovať lepšie a spravodlivejšie

Príjmy učiteľov budeme zvyšovať rýchlejším tempom, ako budú rásť priemerné platy v slovenskej ekonomike. V odmeňovaní zohľadníme význam práce učiteľov, ale aj jej kvalitu, aby najlepší a tvoriví učitelia neodchádzali zo školstva, a aby prichádzali noví. Na odmeňovaní učiteľov aj na fi-

nancovaní škôl sa musia pozitívne prejavíť úspechy ich žiakov.

2.2.2. Odstránime zbytočnú byrokráciu v školstve

Učiteľ má učiť deti – nie úradovať. Zbytočnú administratívu odbúrime, časť tej potrebnej prenesieme na úradníkov v štátnej správe a samospráve. Školám nebudeme predpisovať cestu, ale ciele. Podľa toho zmeníme aj štátne vzdelávacie programy. Predpisy, ktoré sú prekážkou moderných metód vo vyučovaní, zrušíme.

2.2.3. Vzdelávanie pre život

Vzdelávanie nie je možné bez poznávania faktov. To sa nesmie zamieňať za memorovanie zbytočností. Pre úspech v živote je potrebné vedieť informácie získavať, porozumieť im a dávať ich do súvislostí. Podľa toho nastavíme vzdelávacie štandardy, ako aj obsah testov.

2.2.4. Spravodlivé hodnotenie žiakov

Objektívne externé testovanie budeme postupne zavádzať do všetkých ročníkov. Také testy budú podmienkou pre postup žiaka do vyšších stupňov vzdelávania namiesto prijímacích skúšok. Výsledky testov budú pravidelne zverejňované, aby boli rodičia informovaní o tom, ako sa darí ich škole a ich deťom. Stanovíme kvalitatívne podmienky na prijatie do gymnázií, aby sa ďalej neznižovala ich úroveň.

2.2.5. Škola otvorená celý deň

Mimovyučovacie rozvojové aktivity v oblasti športu a umenia sa stanú súčasťou školského vzdelávania, aby neboli len pre tých, ktorí si to môžu dovoliť. Zapojenie žiakov do takýchto aktivít zlepšuje výsledky vzdelávania, odoberá starosti rodičom a prispieva k lepšiemu využívaniu vybavenia škôl. Dnešný systém rozšírime tak, aby sa zabezpečilo profesionálne vedenie mimovyučovacích aktivít a zvýšila sa motivácia škôl pre spoluprácu so základnými umeleckými školami či cen-

trami voľného času.

2.2.6. Angličtina bude povinný cudzí jazyk

Ovládanie cudzích jazykov je cestou k úspechu ľudí aj krajiny. Hlavným jazykom informačných technológií, vedy a techniky, ale aj medzinárodnej komunikácie sa stala angličtina. Preto musí byť angličtina povinným a prvým cudzím jazykom.

2.2.7. Urobíme poriadok s učebnicami

Zrušíme monopol štátu na učebnice. Slobodný výber zvýši nielen kvalitu, ale aj dostupnosť učebníc. Ich ceny, ktoré sa nafúkli v zmanipulovaných tendroch, sa v konkurenčnom prostredí znížia. Učebnice musia byť v súlade s cieľmi vzdelávania. Tým sa zaručí priestupnosť medzi školami používajúcimi rôzne učebnice.

2.2.8. Posledný ročník materskej školy pre všetky deti

V škôlkach chýbajú práve tie deti, ktoré najviac potrebujú prekonať nevýhodu svojho rodinného prostredia, a tak zvýšiť svoju šancu na úspešné vzdelávanie. Nepomáha, že je posledný ročník bezplatný, musí byť povinný.

2.2.9. Vzdelávanie bez vylučovania, na prekonanie sociálnej odkázanosti

Všade, kde je to možné, umožníme deťom so sociálnym a zdravotným znevýhodnením účasť v hlavnom vzdelávacom prúde. Zlepšíme podmienky pre individuálny prístup, vrátane širšieho pôsobenia psychológov. Na vzdelávanie rómskych detí zavedieme projekty, ktoré sa osvedčili vo vzdelávaní znevýhodnených skupín v zahraničí. Umožníme už na úrovni základných škôl zaviesť do vzdelávacích programov väčší podiel praktického vyučovania. Týmto opatrením nadviažeme na bod 1.7.41. týkajúci sa návratu Rómov do škôl. Špeciálne školy musia slúžiť len tým, pre ktorých je zapojenie do hlavného prúdu ne-

možné alebo škodlivé.

2.2.10. Základy pre zdravý životný štýl už v škole

Presadíme rozšírenie športovania v základných a stredných školách na jednu hodinu denne, aj s využitím popoludňajších hodín (pozri bod 2.2.5.). Väčší priestor budeme venovať aj tomu, aby deti dostali už na základných a stredných školách dobré základy pre zdravý životný štýl či starostlivosť o životné prostredie.

2.2.11. Športové súťaže nielen pre talentovaných

Budeme podporovať súťaženie medzi triedami a školami pre všetkých žiakov. Športovanie je dôležité pre všetkých žiakov, nielen pre športovo nadaných. Aj tí menej talentovaní musia mať vytvorené podmienky, aby mohli športovať a súťažiť s primeranými súpermi. Zavedieme pozíciu školského

Ilustr. foto: Vladimír Burjan

trénera. Vytvoríme motivačné pravidlá, aby boli športové ihriská a telocvične otvorené aj po skončení vyučovania, a aj počas prázdnin. Mali by sa naplno využívať pre športovanie detí pod odborným dohľadom, ale aj pre

športovanie dospelých vo večerných hodinách. Aj takto je možné vytvárať nové pracovné miesta, a to aj s využitím medzitru práce (pozri bod 1.2.6.).

VZDELANIE 2010

Základná zbierka úloh pre skvalitnenie vzdelávania, alebo ako vrátiť gramotnosť do riadenia školstva

Cieľom strany MOST-HÍD, rovnako ako všetkých učiteľov je naučiť žiakov s menšinovou národnosťou slovenský – štátny jazyk naozaj poriadne. Aby mladí ľudia vedeli výborne komunikovať v slovenskom jazyku, aby ich vedomosti prinášali úžitok doma – na Slovensku. V žiadnom prípade nechceme označiť štátny jazyk za cudzí. No podľa učebných plánov a osnov počet týždenných vyučovacích hodín cudzích jazykov je menej ako počet hodín slovenčiny.

Priority strany MOST-HÍD v oblasti školstva

- Strana MOST-HÍD podporuje taký výchovno - vzdelávací systém, kto-

rého obsah zvýši kvalitu vyučovania a zodpovedá požiadavkám trhu práce v súčasnej dobe.

- Strana MOST-HÍD podporuje taký štátny vzdelávací program, ktorý zostaví a aktualizuje stabilná, apolitická odborná školská komisia, prihliadnuc na potreby danej školy, kde školský vzdelávací program preferuje záujmy žiakov a ich rodičov.
- MOST-HÍD pokladá za dôležité vytvoriť vhodné podmienky na rovnoprávne vzdelávanie všetkých občanov SR, t.j. Slovákov a všetkých príslušníkov národnostných menšín vo vlastnom materinskom jazyku.
- Strana MOST-HÍD preferuje v rámci národnostného školstva vyučovanie štátneho jazyka obsahovo novou komunikačnou metódou bez zbytočných memorizovaní, s cieľom naučiť žiaka komunikovať v slovenskom jazyku, ako aj v ďalšom cudzom jazyku.
- Strana MOST-HÍD podporuje získať digitálnu gramotnosť a využiť informačno-komunikačné technológie vo

vyučovaní všetkých predmetov.

- Strana MOST-HÍD podporuje oživenie a zvýšenie lukratívnosti SOŠ
- Strana MOST-HÍD podporuje bezplatné VŠ vzdelávanie nadaných študentov zo sociálne slabšieho prostredia.
- Strana MOST-HÍD podporuje popularizáciu vedy a zvýšenie finančnej podpory vedy a výskumu.
- Strana MOST – HÍD podporuje založenie Slovenskej komory učiteľov na zlepšenie spoločenského postavenia a profilu učiteľa.

Elementárne podmienky pre dobré fungovanie slovenského školstva

- Na to, aby vzdelávací systém dobre fungoval, budeme iniciovať vytvoriť stále, stabilné, odborné, apolitické, školské komisie na riešenie širokého spektra výchovno-vzdelávacieho programu a koncepcie smerovania nášho vzdelávacieho systému (nemôžeme každé 4 roky ako sa mení vláda robiť

zásahy do vyučovacieho systému)

- V rámci národnostného školstva preferovať vyučovanie slovenského jazyka obsahovo novou komunikačnou metódou, to znamená:
- treba si uvedomiť, že v rôznych regiónoch sa slovenský jazyk ovláda na rôznych úrovniach (je to o tom, kto koľko komunikuje mimo školy v slovenskom jazyku v danom prostredí).
- Keď malé decko sa naučí rozprávať (čiže jazyk) najprv počúva, potom komunikuje (jeho mozog je ako špongia, absorbuje aj viac rečí). Na základe tohto, treba pri vyučovaní slovenského jazyka vychádzať z nasledovných:
- žiak najprv musí počúvať, porozumieť, potom komunikovať. To znamená, že na základnej škole, nech sa naučí komunikovať, namiesto toho my chceme od žiaka hneď gramatické poučky, ešte neporozumel a nevie ani komunikovať. Učivo gramatiky sa musí rozdeliť na ZŠ a na SŠ. Z literatúry na ZŠ minimum, čím podporíme jazykové zručnosti (napr. báje, povesti, rozprávky) vynecháme memorizovanie ťažkých básní, napr. Hviezdoslava presuňme do SŠ. Čo sa robí teraz? Školská reforma sťažila prácu pedagógov, chýbajú vhodné učebnice, na školách panuje chaos. Ako je možné, že napr. v piatackej učebnici pre školy s vyučovacím jazykom maďarským sa nachádzajú také výrazy, ktoré nie sú veku primerané: kyprý, kyvadlo, zablysknúť sa, rýdzi. Nehovoriac o tom, že Slovenská literatúra pre 5. ročník má 94 strán A4 formátu, pritom každý druhý týždeň je 1 hodina literatúry. Ako sa môže za školský rok také množstvo učiva prebrať a ešte sa naučiť aj definície literárnoteoretických pojmov (napr. zosobnenie, metafora, monológ, príslovie, porekadlo, koleda, vinš atď).

Navrhované riešenia – ZŠ

- komunikačná metóda (konverzácia)

- základy gramatiky (slovné druhy, vetné členy)
- literatúra – zamerať sa na rozvíjanie komunikačných zručností a schopností (bez zbytočných memorizovaní)
- viac vyučovacích hodín slovenského jazyka (+ konverzácia)
- učivo v rôznych ročníkoch musí byť veku primerané

Ilustr. foto: Vladimír Burján

Navrhované riešenia – SŠ

- nepreberať len literatúru, ale primerane rozšíriť gramatiku po ZŠ a veľa konverzovať (už aj odborné texty)

Zoznam hlavných školských chýb v slovenskom školstve

1. dôsledky zbabranej a predčasne spustenej reformy:
 - a) zvýšená miera papierovej práce učiteľa na úkor prípravy na hodiny
 - b) meškajúce a naráchlo písané učebnice
 - c) neustále pohyby v požiadavkách na žiaka. Meniace sa kritéria na písanie učebných plánov a osnov
 - d) časté zmeny požiadaviek na maturitu (napr. zmeny úrovni pri maturite z cudzieho jazyka)
 - e) chaos v ďalšom vzdelávaní pedagógov, od ktorého sa momentálne odvíja aj kariérový

rast učiteľov. Nedostatok kvalifikovaných ponúk vzdelávania.

2. Hustá sieť gymnázií na úkor kvalitného učňovského školstva. (Nie som hlúpy, aby som išiel na učňovku). Gymnázia otvárajú množstvo tried a neustále klesá ich úroveň.
3. Nárast agresivity u mládeže nie je spojený s prípravou učiteľov na tieto situácie. Mala by sa posilniť pozícia učiteľa vo vzťahu k agresívnym žiakom a rodičom.
4. Chýba koncepcia vzdelávania cudzieho jazyka od predškolskej úrovne po maturitu. Stáva sa, že deti aj 3 – 4 krát začínajú s angličtinou, alebo nemčinou. Treba prepracovať a zaviesť kontinuitu v súlade s Európskym referenčným rámcom, ktorý vytvára úroveň v tejto oblasti vzdelávania.
5. Hodnota vzdelávania na Slovensku klesá aj z toho dôvodu, že je príliš veľa nekvalitných vysokých škôl („načo sa budem učiť, keď aj so štvorkami ma vezmú na výšku“). Tým trpí odbornosť profesií ako takých v celom štáte a nie sme konkurencie schopní so zahraničím.
6. Dochádza k prehlbovaniu sociálnych rozdielov medzi žiakmi navzájom ale aj medzi rodičmi (bohatých) žiakov a učiteľmi. Takí rodičia (často aj sponzori) si presadzujú svoje, často nekompetentné predstavy.

Orientačný prehľad stavu znalosti slovenského jazyka na menšinových školách

Monitor 2009 SJL:

slovenskí žiaci: **61,27%** (50 530 žiakov)
maďarskí žiaci: **61,37%** (3 133 žiakov)

Medzinárodné merania OECD PISA na čitateľskú gramotnosť v bodovom ohodnotení v rámci Slovenska:

2003 – slovenské školy: priemer **469 b.**,
maďarské školy: priemer **470 b.**

2006 – slovenské školy: priemer **470 b.**,
maďarské školy: priemer **489 b.**

Učiteľ 21. storočia

Výučba a učenie v širokom po-nímaní znamená okrem iného sprostredkovanie informácií a je založené na vzájomnej komunikácii medzi učiteľom a učiacim sa. Úlohou moderného učiteľa je riadiť proces učenia a motivovať žiakov, aby na tomto procese aktívne participovali.

Komunikácia a interakcia medzi študentom a učiteľom, resp. študentom a študentom je obzvlášť dôležitá pri výučbe cudzích jazykov. Učitelia cudzích jazykov môžu tento proces komunikácie výrazne ozvláštniť použitím podporných materiálov, či už v textovej, alebo digitálnej podobe.

V mnohých školách sú k dispozícii moderne vybavené učebne, kde nechýbajú počítače, internet či interaktívna tabuľa. Mnohí z nás však zostávajú verní klasickým a rokmi zaužívaným metódam výučby a k novým technickým vymoženostiam pristupujú s rešpektom či nedôverou. Tradičné metódy však nie vždy vytvárajú dostatočný priestor na interakciu a študenta nechávajú pasívnym. Treba si uvedomiť, že technika, ktorá je pre mnohých z nás neznáma, je pre našich žiakov a študentov prirodzenou súčasťou života, je nástrojom získavania informácií a zábavy. Preto by bola chyba nevyužiť existujúce technické možnosti a nepoužiť ich v praxi. Ukážme si, ako to v takej multimediálnej triede funguje.

Pred príchodom študentov si pripravím všetky potrebné materiály. Zapnem si notebook, pripravím projektor, nastavím si interaktívnu tabuľu, na ploche zaktivujem digitálnu učebnicu, prezriem si interaktívne cvičenia pre študentov a na internete vyberiem aktivity a hry. CD-prehrávač, video- alebo DVD-prehrávač nepotrebujem, pretože všetko mám pripravené v počítači.

Interaktívna tabuľa mi dáva nové možnosti práce s textami a aktivitami rôzneho druhu. V prípravnej fáze si

sám vytváram rôzne typy cvičení, vyberám vhodné aktivity z digitálnej učebnice, plánujem časovanie aktivít. V rámci výučby som viazaný cieľmi a plánom, ktorý stanovuje učebná osnova kurzu. Používanie informačných technológií mi však dáva možnosť kreatívneho prístupu pri výbere a používaní jednotlivých aktivít, ktoré

Ilustr. foto: Vladimír Burjan

nájdem v digitálnej učebnici alebo si ich sám pripravím. Interaktívnu tabuľu nepoužívam počas celej hodiny. Ak študenti pracujú vo dvojiciach alebo sa, napríklad, potrebujú sústrediť na samostatnú prácu, nie je potrebná. Zároveň mám v zálohe pripravené aktivity na papieri, ktoré použijem v prípade technických problémov so softvérom, notebookom či projektorom.

Zadávať domáce úlohy je tiež jednoduché. Prihlásim sa do virtuálneho učiaceho centra *Akadémie vzdelávania* a vyberiem niektoré cvičenia z databázy. Následne ich odošlem e-mailom študentovi, pričom môžem rozhodnúť, či čas na splnenie úlohy bude obmedzený a či cvičenia budú alebo nebudú obsahovať aj správne odpovede. Takto majú študenti možnosť riešiť praktické cvičenia aj vo svojom voľnom čase a byť v kontakte s cudzím jazykom čo najčastejšie. Zvyčajne sú tieto cvičenia založené na konkrétnych problémoch v gramatike alebo slovnej

zásobe a majú rôznu formu (napríklad otázky typu multiple choice, doplňovačky, priraďovanie slov, krížovka alebo labyrint slov/viet...)

Multimediálnu učebňu využívam na výučbu dospelých aj dospelievajúcich študentov. Aktivity a témy prispôbujem ich veku a konkrétnemu zameraniu kurzu. Pravidelne sledujem spätnú väzbu, pričom obe cieľové skupiny tento prístup k výučbe hodnotia pozitívne.

Vízia do budúcnosti? Svet informačných a komunikačných technológií prináša mnoho novinek. Obavu z novej techniky však treba prekonať a zamyslieť sa nad tým, ako nám môže uľahčiť prácu a zatriktívniť výučbu. Naši študenti sú pripravení. Urobiť prvý krok je len na nás. Dokážeme to?

✕ John RYDER

Lektor anglického jazyka
a koordinátor IKT

Akadémia vzdelávania
john.ryder@aveducation.sk

IKT na slovenčine? Samozrejme, na sto spôsobov!

Zijeme v dobe prudkého nárastu informácií. Mali by sme s nimi vedieť pracovať a učiť to aj našich žiakov. Chcem sa s čitateľmi podeliť o svoje skúsenosti z tejto oblasti a ukázať, ako s pomocou IKT možno urobiť predmet slovenský jazyk a literatúra (SjL) atraktívnejším a viac ho prepojiť so životom.

Prepojenie SjL s tvorivým využívaním IKT môže pomôcť pri rozvoji viacerých vyšších kompetencií v oblasti gramotnosti: aktívneho písania a čítania v reálnych situáciách, vyhľadávania informácií z viacerých zdrojov, kritického prijímania a hodnotenia informácií, porozumenia, syntézy a integrácie informácií.

Rôzne formy práce s IKT využívam najmä v rámci motivácie, pri skupinovej práci žiakov a v rámci opakovacích hodín.

Motivačné činnosti

V rámci motivácie využívam najmä internet a interaktívnu tabuľu. Na nej pripravujem pre žiakov doplnovačky s tajničkami, v ktorých sa ukrývajú rôzne literárne pojmy alebo mená spisovateľov, ktorých budeme preberať. Využívam tiež portréty spisovateľov a prezentácie o nich v MS PowerPoin- te. Prezentácie si pripravujú aj samotní žiaci. Na hodinách slohu využívame množstvo rôznych cvičení, obrázkov, hovorlôv, tvorivých úloh a podobne. Záujemcov o konkrétne ukážky odkazujem na svoju webovú stránku www.slovincina-napady.jex.cz.

Prepojenie SjL s tvorivým využívaním IKT môže pomôcť pri rozvoji viacerých vyšších kompetencií v oblasti gramotnosti.

Skupinová práca

Keďže nie každý žiak v triede má počítač, vo veľkej miere využívam skupinovú prácu či prácu vo dvojiciach. V rámci skupín (dvojíc) môžu žiaci na internete vyhľadávať informácie o živote a tvorbe autora (napr. na stránke www.osobnosti.sk). Vždy im pritom zadám konkrétne otázky, na ktoré sa majú sústrediť. Niekedy pre nich pripravím pracovný list, ktorý je celý zameraný na prácu s internetom.

Ilustr. grafika vytvorená na www.wordle.net

Žiaci tiež pripravujú prezentácie v MS PowerPoin- te o jednotlivých autoroch a ich tvorbe, alebo vymýšľajú úlohy pre spolužiakov (krížovky, osemse- rovky, doplnovačky). V nižších ročníkoch II. stupňa si žiaci vymýšľajú vlastné príbehy a rozprávky a spracúvajú ich ako „malované čítanie“ – namiesto niektorých slov využívajú ob- rázky, ktoré sami hľadajú na internete. Tvorja tiež komiksy či reklamy na knihy, či dopĺňajú údaje do pracovných listov, ktoré sú zostavené tak, aby žiaci boli nútení hľadať údaje na internete.

V 8. a 9. ročníku v rámci čitateľskej dielne si žiaci nemusia viesť klasický čitateľský denník, ale môžu pripraviť prezentáciu o prečítanom diele. Pri preberaní dramatických žánrov v rámci literárnej výchovy motivujem starších žiakov k tomu, aby vytvárali vlastné kratučké filmy, zväčša dokumentár- neho charakteru, ktoré potom prezen-

tujú na vyučovaní. V rámci krúžku tvorivej dramatiky (na ktorom sú väčšie časové možnosti) dokážu ôsmaci či deviataci natočiť dokonca aj hraný film podľa vlastného scenára (pozri www.tdlo.webnode.sk).

Ďalšou z aktivít je tvorba referátov. Snažím sa žiakov viesť k tomu, aby popri encyklopédiách a odborných publikáciách využívali aj internet. Referáty spracúvajú v MS Worde, naj- krajšie vytlačíme a dáme na nástenku.

Na literatúre žiaci pracujú s MS Wordom aj pri písaní vlastných scé- nok alebo dialógov nadväzujúcich na prečítaný úryvok. V oblasti literárnej tvorby vediem žiakov k tomu, aby svo- je básničky alebo príbehy dotvárali obrázkami, orámovaním, rôznym ty- pom písma. Práce následne vytlačíme a vystavíme na literárnej nástenke. Uverejňujeme ich tiež v školskom ča- sopise alebo na internetovej stránke školy www.zsliptovosada.edu.sk.

Hodiny opakovania

Pri opakovaní využívam najmä pra- covné listy, ktoré sa snažím pripraviť tak, aby obsahovali aj úlohy zamerané na vyhľadávanie údajov na internete. Tieto listy premietam na interaktívnej tabuli, pričom žiaci ich majú aj pred sebou na lavici.

Často so žiakmi opakujem učivo aj takým spôsobom, že im dávam k prebratým témam hľadať na interne- te ďalšie informácie a zaujímavosti. S tým, čo objavili, potom zoznamujú spolužiakov. Niektorí žiaci si s rados- tou pripravujú aj vlastné fotografie, ba dokonca aj krátke filmy o spisovate- ľoch. Keď navštívia pamätnú izbu spi- sovateľa alebo sa zúčastnia sa na lite- rárnej alebo recitačnej súťaži, snažia sa urobiť nejaký digitálny záznam a následne napísať správu do školské- ho časopisu alebo stránku školy. Ich výtvyry si možno pozrieť na stránke www.tdlo.webnode.sk.

× Jaroslava KONÍČKOVÁ
ZŠ s MŠ, Liptovská Osada

Nové, perspektívnejšie možnosti uplatnenia učiteľov angličtiny

Helen Doron
Early English

Metóda Helen Doron Early English zmení Váš pohľad na výučbu a komunikáciu s deťmi pri výučbe angličtiny. Napodobňuje totiž princíp, podľa ktorého si deti osvojujú svoj materinský jazyk. Vďaka opakovanému počúvaniu a pozitívnej podpore pri upevňovaní svojich jazykových znalostí sa tak deti učia anglicky úplne prirodzene. Ak radi pracujete s deťmi, viete po anglicky a chceli by ste učiť angličtinu netradičným spôsobom, môžete sa práve teraz stať učiteľom Helen Doron.

Program výučby anglického jazyka **Helen Doron Early English** je určený pre deti od 3 do 14 rokov. Ako učiteľ tejto prevratnej metódy sa stanete súčasťou medzinárodnej siete, ktorá poskytuje neustálu podporu vzdelávania lektorov prostredníctvom každoročných konferencií, seminárov a stretnutí, tiež cez webový portál pre učiteľov či učiteľské fórum.

Ilustr. foto: archív Helen Doron

Rozmanitosť lekcí, veľa zábavy pri výučbe, žiadny stereotyp, výhodné finančné ohodnotenie a najmä to, že deťom odovzdávate to najlepšie z angličtiny hrou, nezaťažujúcou formou – to sú jednoznačné benefity, prečo sa stať lektorom Helen Doron.

Vhodnými kandidátmi sú ľudia

s učiteľským diplomom, skúsenosťami vo vzdelávaní a certifikátom z anglického jazyka. Učiteľom metódy Helen Doron Early English sa môžete stať aj popri svojom terajšom zamestnaní, pretože pracovný úväzok je flexibilný. Na základe dohody s lokálnym vyučovacím centrom je možné pracovať na celý úväzok, na skrátený úväzok alebo na dohodu. Ak vo vašom meste nie je Helen Doron centrum, môžete začať aj ako nezávislý učiteľ. Vybudujete si tak zaujímavú celoživotnú kariéru, ktorá Vám súčasne poskytne slobodu.

Ak aj vy máte radi deti a ovládáte anglický jazyk, neváhajte nás kontaktovať! V prípade, že chcete získať viac informácií o tom, ako sa stať učiteľom Helen Doron navštívte webovú stránku www.helendoron.sk alebo nám napíšte na adresu slovakia@helendoron.sk. Využite jedinečnú príležitosť a zmeníte svoj život – staňte sa učiteľom Helen Doron Early English!

Wisdom Charts®

www.wisdomsk.sk

Slovenské vydavateľstvo, ktoré úspešne predáva učebné pomôcky - veľkorozmerné náučné nástenné tabule (obrazy) od roku 2006. Ponúkame aj nástenné zemepisné mapy a interaktívne tabule eBeam.

Naša ponuka je zameraná na podporu vyučovacieho procesu najmä pre prvý stupeň základných škôl, ale svoje si v nej nájde aj druhý stupeň ZŠ, gymnáziá, stredné školy a jazykové školy.

- tabule sú spracované podľa učebných osnov
- spracované témy boli konzultované s pedagógmi priamo na školách
- produkt pomáha žiakom ľahšie pochopiť a následne si zapamätať výklad učiva

- pútavé grafické spracovanie, dlhá životnosť a farebná stálosť
- sumárne spracovanie učiva za dlhšie obdobie
- použité kvalitné oteruvzdorné a umývateľné materiály
- vhodné na stále vyvesenie ako doplnok výzdoby triedy

U nás nakupujete bezpečne. Ako prvé vydavateľstvo a predajca učebných pomôcok pre školy na Slovensku sme dňa 26. augusta 2009 získali **Certifikát bezpečného nákupu**, ktorý udeľuje Slovenská asociácia pre elektronický obchod – SAEC.

DARČEK - MAPA - ZADARMO

Každá objednávka prijatá do 31.5. 2010 bude odmenená laminovanou nástennou **mapou Slovenskej republiky** v hodnote **19,88 €/ks** (rozmer 100x70cm). Ak chcete získať mapu zadarmo uveďte do poznámky "Dobrá škola".

Kontakt:

WISDOM CHARTS, s.r.o. Alstrova 235, 831 06 Bratislava

Tel./fax: 02/44 88 09 29, e-mail: wisdom@wisdomsk.sk, web: <http://www.wisdomsk.sk>

Regionálna konferencia moderných učiteľov

Na začiatku bola chuť a potreba vzdelávať sa. Zvykli sme si na stretnutia klubu moderných učiteľov, no chýbalo nám fórum, kde si môžeme vymeniť skúsenosti s ďalšími učiteľmi. Zorganizovali sme prvú regionálnu konferenciu pre 50 moderných učiteľov na ZŠ Komenského 3 v Komárne.

Monika Neuschlová nás preniesla digitálnym obsahom Planéty vedomostí. Roman Baranovič nás obozná-

Foto: Beáta Šenkárová

mil s desiatimi počítačovými novinkami. Zaujali nás videá o využití IKT a virtuálna účasť chorej spolužiačky na vyučovaní. Na workshopoch si účastníci vyskúšali prácu s vizualizérom a interaktívnou tabuľou. V sekcii stredných škôl odznali bohaté námety na prácu s IKT v odborných predmetoch a vo výučbe jazykov.

Vysielanie mestskej televízie sa začínalo slovami: „Škola – to už zďaleka nie je iba obyčajná trieda, tabuľa, krieda a špongia, zopár máp, obrázkov a iných názorných pomôcok. Tento obraz patrí skôr do filmov pre pamätníkov. Dnešná moderná škola, to je seba-vedomá dáma v najlepších rokoch, inteligentná, zorientovaná vo svete, komunikujúca so svojim okolím a hlavne bažíaca po všetkom novom, modernom a trendovom. Toto nevzniklo iba tak, zo dňa na deň. Pričinili sa o to mnohí učitelia i múdre hlavy z iných oblastí života.“

× Beáta ŠENKÁROVÁ

Kým nie je príliš neskoro...

Nikdy nie je neskoro informovať deti a mládež o škodlivom vplyve ľudských závislostí. Preto si ôsmaci a deviatici pripravili prezentácie o fajčení, alkohole, drogách, gamblerstve a zdravom životnom štýle. Vo svojich vystúpeniach demonštrovali škodlivosť týchto neduhov na ľudský organizmus a jeho psychiku. Poukazovali na rozdiely medzi zdravým a nezdravým spôsobom života. Poukazovali na pozitíva a negatíva doby, v ktorej žijeme. Metódy, ktoré boli použité pri vzniku prezentácií, boli obohatené o vlastné bádanie a pochopenie problematiky pomocou rôznych výskumov, dotazníkov, hľadaním informácií zo všetkých dostupných mediálnych zdrojov.

Foto: Marián Kešiar

Podujatie podporilo u detí hlad po informáciách, možnosť vyjadriť sa, opýtať sa, a v neposlednom rade byť v centre diania jednotlivých tém. Pre najlepšie prezentačné tímy a triedne kolektívy, ktoré pracovali na výtvarných prácach, boli pripravené odmeny. Avšak najväčšou odmenou pre žiakov a pedagógov boli vyjadrenia, pochvaly a gratulácie tým, ktorí sa huto a precízne chopili jednotlivých tém.

Akcia *Kým nie je príliš neskoro* sa uskutočnila 25. a 26. marca. Nebola iba oslavou slova, ale aj prehliadkou žiackych výtvarných prác vo vestibule ZŠ na Rozmarínovej ulici v Komárne.

× Jana KRAJANOVÁ

Literárna súťaž ENERGETIKA 2010

Elo a Nea sa stali hlavnými postavami v 217 príbehoch detí, ktoré sa zapojili do literárnej súťaže pre žiakov základných škôl ENERGETIKA 2010. Súťaž pre žiakov škôl Prešovského a Košického kraja vyhlásila Východoslovenská energetika, a. s. Cieľom organizátorov bolo vytvoriť priestor na vznik a prezentáciu pohľadov žiakov na problematiku energie a tiež rozšíriť ich vedomosti z tejto oblasti. Žiaci prvého stupňa písali rozprávku s rozsahom

Foto: Danica Božová

hom minimálne 100 slov, v ktorej použili pojmy *životné prostredie, šetrenie energie, planéta Zem*. Žiaci druhého stupňa mali svoje predstavy vyjadriť formou vedecko-fantastickej poviedky s rozsahom minimálne 300 slov, v ktorej sa mali nachádzať výrazy *zásoby energie, životné prostredie, šetrenie energie, planéta Zem*.

Deväťčlenná porota zložená zo zástupcov učiteľov, zamestnancov VSE a novinárov vybrala z každej kategórie pätnásť najlepších. Finálové boje sa konali 12. marca 2010 v Košiciach. Zúčastnili sa na ňom presne tri desiatky žiakov z dvadsiatich škôl v sprievode svojich učiteľov. Vo vedomostnom kvíze žiaci bojovali o finančné prémie pre svoje školy. V záverečnej disciplíne mali účastníci preukázať svoju zručnosť stavbou čo najvyššej veže z plastových pohárov. Predseda poroty Ing. Marián Mešter ocenil najlepších autorov literárnych prác i najúspešnejších zástupcov škôl súťažiacich v kvíze. Víťazné literárne práce, presný zoznam cien i účastníkov môžu záujemcovia nájsť na webovej stránke www.vse.sk.

× Danica BOŽOVÁ

MATEMATICKÝ KLOKAN

Najväčšia žiacka matematická súťaž na svete má za sebou v poradí už 17. ročník. Každoročne od roku 1991 koncom marca milióny žiakov na celom svete riešia úlohy *Matematického klokanu*. Predpokladá sa, že tento rok sa počet súťažiacich priblíži k siedmim miliónom, čo je číslo hodné zápisu do Guinnessovej knihy rekordov.

Prečo je súťaž medzi žiakmi taká populárna? Klokankové úlohy sú zaujímavejšie ako „klasické“ školské cvičenia. Sú ľahšie ako úlohy niektorých iných súťaží. A žiakom tiež vyhovuje, že nemusia písať celé riešenia, ale iba vybrať správne odpovede. Svoje iste zohráva aj medzinárodný charakter

Foto: Vladimír Burján

súťaže. Pociť, že nad rovnakou úlohou premýšľa chlapec v Mexiku aj dievča v Rusku, dodáva súťaži na zaujímavosti.

22. marca riešilo tohtoročné klokankové úlohy na 1226 slovenských školách 53 408 žiakov od druhákov na ZŠ až po maturantov. V tejto chvíli už vedľa, ako dopadli. Na stránke www.matematickyklokan.sk si každý súťažiaci môže pozrieť svoj test a posúdiť, ako zvládol súťažné úlohy v porovnaní s ostatnými. V rámci prípravy na ďalší ročník súťaže môže tiež skúsiť vyriešiť úlohy inej vekovej kategórie. Výsledky svojich žiakov tu v prehľadnej podobe nájdú aj učitelia.

Všetci účastníci súťaže dostanú pekný diplom, ktorý im bude pripomínať, že patria do celosvetovej klokankovskej rodiny. A takmer 3 000 žiakov sa môže tešiť aj na pekné vecné ceny.

× Ivana VISKUPOVÁ

Súťaž FYZIKFOTO – aj to je fyzika!

Niektorí žiaci dokážu vytvoriť nádherný plagát, priam reklamu na krásu fyziky. Zachytáva priebeh fyzikálneho experimentu, niekoľko vlastných fotografií, krátky opis javu, vysvetlenie. Zatiaľ čo iní čierno-biele, kostrbato, aj s gramatickými chybami prinášajú nové témy. Prekvapujú hĺbkou svojich otázok, jedinečnosťou vnímania sveta aj originalitou svojich pokusov. Pole na sebarealizáciu nachádzajú nielen tí, pre ktorých je fyzika

Foto: Jana Camara

koníčkum, ale aj budúci výtvarníci, fotografi, kameramani, filozofi a tvorcovia reklamy. Je príjemné pozorovať, ako vo vestibule školy žiaci cez prestávky študujú projekty svojich spolužiakov. My učitelia sa učíme vnímať svet očami našich žiakov. Aké fyzikálne témy, experimenty zaujímajú žiakov? Aká je reálna úroveň ich vedomostí, ich spôsob vyjadrovania, ich prezentačné zručnosti?

Do posledného ročníka súťaže FyzikFoto prihlásilo projekty 150 žiakov Spojenej školy na Metodovej ulici v Bratislave. Plagáty využívame ako učebné pomôcky. Po troch ročníkoch ich máme vyše 200. Súťaž je príspevkom k oslavám Dňa študentov a ku Dňu demokracie. To najlepšie, čo môžeme na rozvoj demokracie urobiť, je učiť žiakov vnímať realitu sveta, rozmyšľať o všetkom a tvoriť.

× Jana CAMARA

Vieme o všetkom

EUROMATH 2010

V dňoch 25. – 28. 2. 2010 sa v malebnom rakúskom kúpeľnom mestečku Bad Gaisern uskutočnila európska konferencia mladých matematikov **EUROMATH 2010**. Cyprská matematická spoločnosť, ktorá bola organizátorom tejto konferencie, združuje študentov so záujmom o matematiku vo veku 12 – 18 rokov. Na konferencii sa zúčastnili žiaci z Rumunska, Bulharska, Cypru, Talianska, Grécka a Slovenska, ktoré reprezentovali piati študenti Spojenej školy na Kollárovej ul. 17 v Sečovciach pod vedením Ing. Marty Bérešovej.

Žiaci sa na pár dní stali matematickými kapacitami, lebo svojimi príspevkami na témy *Nekonečno*, *Snehová vločka* a *Matematika a kryptológia* zaujali na workshopoch medzinárodné publikum. Každá prezentácia trvala 20 minút, oficiálnym jazykom bola angličtina.

Myslím, že hovorím aj za žiakov, keď tvrdím, že to bola pre nás veľmi dobrá skúsenosť. Prezentáciou nami vytvorených prác ničím nezaostávame za ostatnými krajinami, ktoré sa na konferencii zúčastnili. Je to pre nás výzva aj do budúcich rokov, aby sme sa do podobných projektov zapojili a nebáli sa reprezentovať nielen našu školu, ale aj Slovensko.

× Marta BÉREŠOVÁ

Vieme o všetkom, ale iba vďaka vám!

Zorganizovali ste akciu pre žiakov, ktorá by mohla inšpirovať aj kolegov z iných škôl? Zúčastnili ste sa na podujatí pre učiteľov, ktoré skutočne stálo za to? Ak dokážete najdôležitejšie informácie a zážitky vtesnať do 1400 znakov (vrátane medzier), pridajte zopár fotografií a všetko to pošlite na dobraskola@exam.sk. Myslite však na to, že čitateľov nebaví čítať suché tlačové správy. Snažte sa ich zaujať, pobaviť, no najmä inšpirovať!

Máte názor? Dajte ho na papier! Naše školstvo potrebuje dialóg.

Využite nové, nezávislé médium, ktoré konečne dáva učiteľom hlas.

► Máte návrhy, ako riešiť problémy nášho školstva? V DOBREJ ŠKOLE ich môžete predstaviť pedagogickej verejnosti.

► Navrhnete témy, o ktorých by sa podľa vás mala medzi učiteľmi rozprúdiť diskusia.

► Máte nejakú zaujímavú pedagogickú skúsenosť? Podelte sa o ňu s ostatnými učiteľmi.

► Zaujalo (potešilo, nahnevalo) vás niečo, čo ste si prečítali v DOBREJ ŠKOLE? Ozvite sa so súhlasnou alebo nesúhlasnou reakciou!

► Máte vo svojom okolí ľudí, ktorých myšlienky a názory sú pre učiteľov podnetné? Pošlite nám tip! Pokúsime sa s nimi urobiť rozhovor.

► Čítali ste nejakú zaujímavú publikáciu, ktorá vás posunula ďalej? Odporučte ju ostatným.

► Viete o zaujímavých internetových stránkach vhodných pre pedagógov? Pošlite nám linky!

► Otázky školstva a vzdelávania sa bytostne dotýkajú aj žiakov a rodičov. Aj ich skúsenostiam a názorom radi poskytneme v DOBREJ ŠKOLE priestor.

Vaše príspevky a námety zasielajte na dobraskola@exam.sk vo formáte MS Word. Uprednostňujeme **kratšie texty** (do 4 000 znakov vrátane medzier). Uverejnenie prijatých príspevkov nezaručujeme. Rozsiahlejšie príspevky (nad 2 000 znakov) **honorujeme**.

Podrobnejšie inštrukcie pre autorov a prispievateľov nájdete na našej stránke www.dobraskola.com.

Namiesto krížovky

Vo väčšine časopisov nájdete na zadných stranách krížovku alebo sudoku. DOBRÁ ŠKOLA vám ponúka trochu inú možnosť „inteligentného relaxu“, a to v podobe otázok z rôznych žiackych súťaží. Tentokrát sme vybrali 10 otázok zo súťaže *EXPERT geniality show*¹, konkrétne z témy *Svet umenia*. V decembri 2009 ich úspešne zvládli stovky ôsmakov a deviatakov. Poradíte si s nimi aj vy? Správne odpovede nájdete na www.dobraskola.com.

01. Vysokoškolsky vzdelaný človek je ten, ktorý najskôr študuje to, čo nechcel a potom robí to, čo neštudoval.

Stano Radič

Uvedený výrok je

- A) epigramom. B) anekdotou.
C) aforizmom. D) porekadlom.

02. Dalibor Jeniš je známy slovenský

- A) dirigent. B) klavirista.
C) operný spevák.
D) hudobný skladateľ.

03. G. Gershwin ako desaťročný počul Dvořákovu skladbu Humoreska. Nádherná hudba v ňom vyvolala silnú túžbu stať sa hudobníkom. A skutočne sa Gershwin neskôr stal významným predstaviteľom

- A) rakúskej hudby.
B) anglickej hudby.
C) nemeckej hudby.
D) americkej hudby.

04. Pán Štetček, akademický maliar, celý víkend maľoval vo svojom ateliéri. Čo z uvedeného nemohlo byť výsledkom jeho práce?

- A) skica B) busta
C) veduta D) diptych

05. V histórii už niekoľkokrát vypuklo tzv. obrazoborecké hnutie, počas ktorého príslušníci istej názorovej skupiny ničili obrazy (zväčša s náboženskou tematikou). Takéto nábožensky motivované ničenie obrazov s istými námetmi sa nazýva

- A) imitácia. B) imaginácia.
C) ikonografia. D) ikonoklazmus.

06. Ktoré z tvrdení je nepravdivé?

- A) Ikony sa maľovali zväčša na drevo.
B) Fresky sa maľovali zväčša na omietku.
C) Akvarely sa maľovali zväčša na papyrus.
D) Iluminácie sa kreslili zväčša na pergamen.

07. Medzi troch holandských (flámskych) maliarov sa nám zaplietol jeden Talian. Kto to je?

- A) Bosch B) Raffael
C) Rubens D) Rembrandt

08. Priestorová orientácia hrá v niektorých náboženstvách dôležitú úlohu. Napríklad moslimovia sa vždy modlia otočení tvárou k Mekke. Väčšina kresťanských kostolov je zasa orientovaná tak, aby oltár bol

- A) na severnej strane.
B) na južnej strane.
C) na východnej strane.
D) na západnej strane.

09. Na Slovensku (najmä východom) sa nachádzajú desiatky unikátnych kostolov, ktorých zvláštnosťou bola technológia výstavby. Pri ich stavbe nebolo povolené používať

- A) píly. B) plány.
C) kince. D) lešenie.

10. Ako sa nazývajú filmy, ktoré sa vyznačujú veľkolepými kulisami, hromadnými scénami s veľkým počtom účinkujúcich, nákladnými kostýmami a vysokým rozpočtom?

- A) akčné B) výpravné
C) alternatívne D) koprodukčné

¹ Celoslovenskú súťaž *EXPERT geniality show* organizuje spoločnosť EXAM testing. Doposiaľ sa uskutočnili tri ročníky. Je určená žiakom 6. – 9. ročníka ZŠ a všetkých ročníkov SŠ. Každý súťažiaci si volí dve spomedzi súťažných tém: Anglický jazyk, Dejiny, Bity a bajty, Svet umenia, Tajomstvá prírody, Ako funguje svet, Planéta Zem.

Podporte dobrú vec! Objednajte pre vašu dobrú školu našu DOBRÚ ŠKOLU!

Učitelia potrebujú nezávislé médium, ktoré im dá hlas a poskytne priestor na ich názory a diskusie. DOBRÁ ŠKOLA je takým médiom. Úspešne vyštartovala, jej ďalší osud však závisí od tých, ktorým je určená.

Sme pripravení ponúknuť vám v budúcom školskom roku až **10 čísel**, každé s **24 stranami** zaujímavého a užitočného obsahu. Takýto veľký projekt však už nie sme schopní ďalej financovať iba z vlastných zdrojov.

Existenciu a ďalší rozvoj DOBREJ ŠKOLY môžete podporiť tým, že si ju už teraz **predplatíte na budúci školský rok**.

Učitelia,

požiadajte vedenie svojej školy, aby využilo **výhodnú hromadnú cenu** a umožnilo každému z vás prečítať si 10 x ročne vlastnú **DOBRÚ ŠKOLU**! Táto malá investícia do vášho **odborného rastu, inšpirácie a motivácie** sa škole určite vráti!

OBJEDNÁVKA mesačníka DOBRÁ ŠKOLA na šk. r. 2010/11

Údaje zašlite e-mailom na dobraskola@exam.sk alebo pošlite vyplnenú objednávku na adresu **EXAM testing, spol. s r. o., P. O. Box 215, Vranovská 6, 854 02 Bratislava 5**. Obratom vám zašleme faktúru.

Týmto si objednáваме mesačník DOBRÁ ŠKOLA na šk. r. 2010/11 (10 čísel).

Vyberte si **jeden** variant predplatného a **vyznačte ho krížikom**:

☐ MINIMÁL ... z každého čísla dostanete 7 ks ... 33,00 € ... 29,00 €	Bežná cena:	Uvádzacia cena platná iba do 30. 6. 2010!
☐ ŠTANDARD ... z každého čísla dostanete 14 ks ... 47,00 € ... 39,00 €		
☐ OPTIMÁL ... z každého čísla dostanete 28 ks ... 66,00 € ... 49,00 €		
☐ MAXIMÁL ... z každého čísla dostanete 42 ks ... 83,00 € ... 69,00 €		

Ceny sú uvedené s DPH.

Organizácia: _____

Ulica a číslo: _____

PSČ: _____ Mesto / obec: _____

IČO: _____ DIČ: _____ IČ DPH: _____

Kontaktná osoba: _____

E-mail: _____

BONUS NAVÝŠE: Ak si teraz predplatíte DOBRÚ ŠKOLU, **dostanete ďalšie tohtoročné číslo BEZPLATNE v počte 10 ks.**

DOBRÁ ŠKOLA

inšpirácia pre školy, ktoré
chcú byť lepšie

Ročník I., číslo 6

Toto číslo vyšlo 12. 4. 2010 v náklade 15 000 ks.

Cena: 0,00 € (iba do konca júna!)

Všetky staršie čísla si možno bezplatne stiahnuť (vo formáte PDF) zo stránky www.dobraskola.com.

Evidenčné číslo MK SR: 3814/09
ISSN 1338-0338

Šéfredaktor:

RNDr. Vladimír Burjan (EXAM)
E-mail: Burjan@exam.sk

Redakcia:

Mgr. Bibiána Zelinová (EXAM)
E-mail: Zelinova@exam.sk

Jazykové korektúry:

Mgr. Beata Svitková

Fotografi:

Ing. Peter Ertl
RNDr. Vladimír Burjan (EXAM)

Grafika:

Juraj Rosa
Peter Gregor

Vydavateľ:

EXAM testing, spol. s r. o.
P. O. Box 215, Vranovská 6
854 02 Bratislava 5
www.exam.sk

IČO 35891726

DIČ 2021846849

IČ DPH SK2021846849

Kontakty:

Tel.: 02 / 6381 2689, 6382 4952

Fax: 02 / 6383 4424

E-mail: dobraskola@exam.sk

Web: www.dobraskola.com

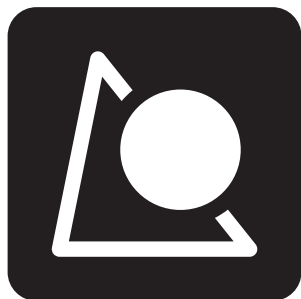
Tlač:

Petit Press, a. s., Bratislava

Za obsah textov a obrázkov zodpovedajú autori. Za obsah a pravdivosť inzerátov a reklamných textov zodpovedajú ich zadávatelia. Vydavateľ si vyhradzuje právo na skrátenie a formálnu úpravu príspevkov, ako aj na ich jazykovú úpravu. Nevyžiadané rukopisy sa nevracajú.

© **EXAM testing, spol. s r. o., Bratislava, 2010.** Všetky práva vyhradené. Akékoľvek rozmnožovanie textov a fotografií je možné iba s písomným súhlasom vydavateľa.

BUDÚCNOSŤ TEJTO KRAJINY ZÁVISÍ OD VZDELANIA NAŠICH DETÍ

**MAKS
MAKSÍK**

Už 15 rokov je **MAKS** najobľúbenejšou žiackou korešpondenčnou matematickou súťažou v SR.

Žiaci 3. a 4. ročníka ZŠ môžu riešiť **MAKSÍK-a**, ostatní žiaci (až po maturantov) nájdu vhodné úlohy v jednotlivých kategóriách **MAKS-a**. A kto si na to netrúfa sám, môže súťažiť vo dvojici!

Napĺňa nás optimizmom a radosťou, že sa každý rok nájdu tisíce žiakov, ktorí počas celého šk. roka riešia naše súťažné úlohy a systematicky si tak rozvíjajú (nielen matematické) myslenie. Myslenia totiž nie je nikdy dosť...

www.maks.sk
www.maksik.sk

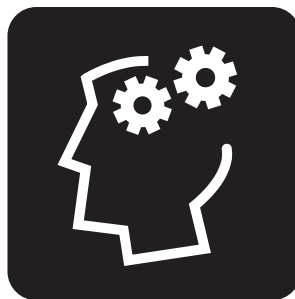
**MATEMATICKÝ
KLOKAN**

Do tejto najväčšej žiackej súťaže na svete sa vlni zapojilo vyše 5,5 milióna detí zo 46 krajín sveta!

Aj naši žiaci sú už 14 rokov pri tom. Vlni sme prispeli hrdými **77 763 riešiteľmi z 1 386 základných a stredných škôl**, čo je vzhľadom na veľkosť našej krajiny úctyhodné číslo.

Olympiáda je iba pre najlepších žiakov s hlbším záujmom o matematiku. **Klokan** je aj pre tých ostatných, ktorí si chcú raz za rok precvičiť šedú kôru mozgovú na zaujímavých úlohách a hlavolamoch.

www.matematickyklokan.sk

**EXPERT
geniality show**

Nie každého baví matematika. Aj preto vznikla súťaž **EXPERT geniality show**. Má podobný formát ako veľmi populárny Klokan, no žiaci majú na výber také súťažné témy ako *Dejiny, Svet umenia, Bity a bajty, Anglický jazyk, Tajomstvá prírody, Ako funguje svet, Planéta Zem...*

Prvé tri ročníky súťaže ukázali, že školy sú plné expertov, ktorí sa vyznajú v impresionizme, križiackych výpravách, bunkách, sopkách aj pevných diskoch. Veríme, že o mnohých z nich budeme ešte raz počuť, napríklad ako o vynikajúcich vedcoch.

www.sutazexpert.sk

VŠETKOVEDKO

Pre žiakov na I. stupni ZŠ nie je veľa súťaží. Vraj preto, že títo žiaci toho ešte veľa nevedia...

My si to však nemyslíme! A hneď prvý ročník našej najnovšej súťaže nám dal za pravdu. Spomedzi **7 281 detí zo 440 škôl** nás mnohé presvedčili, že výborne ovládajú svoj rodný jazyk, poznajú zvieratá a rastliny, vedia odmerať teplotu či použiť kompas, nestratia sa v matematike...

Dnes si vyslúžili hrdý titul **VŠETKOVEDKO**. Zajtra budú mať v rukách našu a svoju budúcnosť.

www.vsetkovedko.sk

Prečo?

Nie je ťažké identifikovať najlepších žiakov. Ťažké je urobiť najlepších z tých obyčajných. **(K. P. Cross)** ♦ Jediným učiteľom hodným toho mena je ten, ktorý vzbudzuje ducha slobodného premýšľania. **(J. A. Komenský)** ♦ Príliš často predkladáme žiakom odpovede, ktoré si majú zapamätať, namiesto problémov, ktoré majú vyriešiť. **(R. Lewin)** ♦ Nie je dôležité, čo do žiakov nalejeme, ale čo do nich zasadíme. **(L. Conway)** ♦ Ak chcete vidieť, čo deti dokážu, musíte im prestať dávať veci. **(N. Douglas)** ♦ Pri učení nevidíme večer plody svojej dennej práce. Sú neviditeľné a zostávajú takými možno 20 rokov. **(J. Barzun)** ♦ Učiteľ ovplyvňuje večnosť. Nikdy nevie určiť, kde končí jeho vplyv. **(H. B. Adams)**

Už 16 rokov sa snažíme, aby čo najviac žiakov objavilo radosť z poznávania, objavovania a riešenia problémov.